

DIRVA

Nr. 19

Vasaris-February 14, 1962

Cleveland, Ohio

GUBERNATORIUS, LIETUVOS ATSTOVAS IR
SENATORIUS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖJE

Clevelando lietuviams šiais metais gali pavydėti ir pati didžioji lietuvių kolonija Chicago. Vargu ar ir ji kada yra turėjusi tokių Vasario 16 iškilnių, kada savo tarpe turėtų pačius aukščiausius valstijos ir Lietuvos atstovus.

I rengiamas Lietuvos nepriklausomybės minėjimo iškilmes, kaip ir dera, anksčiausiai atvyko Lietuvos atstovas Washington, ministras J. Kajeckas. Jis čia, sumaniai talkinant advokatai Julijai Smetonai, turėjo su didžiosios amerikiečių spaudos atstovais pasikalbėjimus, davė savo pareiškimus radijo ir televizijos stotims, susitiko su lietuvių ir kitų mums draugiškų tautų atstovais ir jiems padarė gerai paruoštą pranešimą bei atsakinėjo į klausimus.

simus. O J. Mull-Muliolio iniciatyva, prieš minėjimą surengtuose pietuose, min. J. Kajeckas turėjo progos ilgiau pasikalbėti su Ohio



JAV senatorius S. M. Young kalba Clevelande Vasario 16 minėjime.

senatorium Stephan M. Young.

Abu didieji Clevelando dienraščiai — Cleveland Press ir Plain Dealer, įdėjo pranešimus apie Lietuvos ministerio J. Kajecko lankymąsi, jo pareiškimus, Nepriklausomybės šventės iškilmes.

Tos dienos pamaldos, gražus lietuvių chorų ir solistų giedojimas, šventiniai pamokslai, organizacijų vėliavos, sudarė nuotaikingą įžangą į patį iškilmingą minėjimą. Bet čia, lyg tyčia, užėjusi sniego pūga, Clevelando lietuvius pastatė bandymui. Atsirado rūpesčių, ar begalės atvykti gubernatorių, ar minėjime nebus skystokai ir pačių lietuvių. Bet visi bandymus pilniausiai išlaikė. Jei gubernatoriaus lėktuvas negalėjo nusileisti vienam aerodrome, jis nusileido kitam. Ir erdvi Naujosios parapijos lietuvių salė, talpinanti virš tūkstančio dalyvių, taip pat prisipildė. Taigi egzaminas buvo išlaikytas ir šventėėjo pakilia nuotaika.

Po trumpos ALT skyriaus pirmininko K. Žiedo-

nio atidarymo kalbos, įnešus vėliavas, sekė JAV ir Lietuvos himnai, žuvusiųjų pagerbimas, Lietuvos ministro J. Kajecko kalba (ją spausdiname atskirai), senatoriaus S. M. Young kalba, kiek pavėlavęs gubernatoriaus M. DiSalle sutikimas ir jo kalba, paskui Čiurlionio ansamblio, vadovaujant muzikui Alf. Mikulskiui, nuotaikinga meninė programa, aukštųjų svečių nusifotografavimas su Čiurlioniečiais ir šventinės nuotaikos įsisūbavimas.

Be mažų organizacinių mūsų pačių smulkmenų, apie kurias mes rasime progos ateity pakalbėti ir rimtai pasiūlyti jų nebekartoti, šventė buvo pakili, mus visus sustiprinusi ir įpareigojusi ateityje dar geriau ir rūpestingiau Lietuvos laisvei dirbti. Aukštieji svečiai tą nuotaiką pakėlė į aukštumą, o patys Clevelando



Lietuvos atstovas J. Kajeckas

lietuviai, ir nepalankioms oro sąlygoms esant gausiai dalyvavę, egzaminus gerai išlaikė.

TRUMPAI IŠ VISUR

• F. G. Power, sovietijoj numušto U2 lėktuvo lakūnui grįžus iš sovietų kalėjimo, dabar jis yra specialiam apklausinėjime ir teigė, kad jis susitiko tik su šeimos nariais. Senatorių gru-



Ohio valstijos gubernatorių M. DiSalle, atsilankęs į Clevelando lietuvių suruoštą Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimą, sako kalbą. J. Carlos nuotrauka

NAUJI POLITINIAI POSŪKIAI ITALIJOJE

(Dirvos specialaus korespondento Paryžiuje)

Prieš dešimtį metų italų krikščionių demokratų partijos lyderis, Alcide de Gasperi, pranašavo, kad Italijos demokratija galės egzistuoti tik bendradarbiaudama su Pietro Nenni socialistais. Pranašystė išsipildė. Pereitą savaitę pasibaigęs krikščionių demokratų VIII kongresas (vykęs Neapolyje, San Carlo teatre) didele dauguma nubalsavo įjungti valdžios aparatą 84 Petro Nenni socialistus. Šitokiam užbaigimui ilgos kovos (16 metų) trūkusios tų dviejų partijų tarpe, reikėjo nepaprasto šių dienų Italijos ekonominio išsivystymo ir dviejų didžiųjų monopolijų, Fiat ir Montecatini, pritrimo.

Būsimo bendradarbiavimo problemos peržengia Italijos ribas, nes kyla, tarpe

kitų, ir šie klausimai: ar moderniškas, industrializuotas kraštas gali likti demokratija? Ar neo-kapitalizmas gali siekti tų pačių tikslų? Ar autentiškai socialistinė partija, kaip šioji Nenni, gali remti krikščionių demokratų numatytas reformas nesutvirtindama kapitalistinio režimo?

Tie klausimai nėra nauji, — Skandinavijos, Austrijos, Vokietijos, Anglijos socialistai jau yra juos sprendę. Bet niekur jie nebuvo taip ryškiai, kaip griežtai statomi, kaip šiečia. Mat, Italijoje bendradarbiavimas tarp socialistų ir komunistų, paremtas darbininkijos klausimu, buvo be galo tampa. Nenni, prieš šesetą metų nutraukė politinį bendradarbiavimą su komunistais, bet santykiai liko labai artimi unijų plotmėje.

Nubalsavę priimti valdžios socialistus, krikščionių demokratų vadai tuo būdu nori priversti Nenni ir jo bendrus, eiti Prancūzijos, Vokietijos, Švedijos pramintu taku. Dabar parlamentas yra beveik bejėgis, bet kokie svarbūs ekonominiai nutarimai, kaip kainų ir algų klausimas, steigimas ar uždarymas fabrikų, yra sprendžiami įvairių finansinių, tautinių ar tarptautinių bendrovių bei valdžios vykdomųjų organų. Piliečiai tebedalyvauja vien tik labai menkos svaros nutarimuose, kurie neturi jokios įtakos į bendrą socialinį vystymąsi.

Fanfani partija yra įrašiusi savo programą visą eilę reformų, priimtinių ir pageidaujamų kairiesiems, kaip elektros kompanijų suvalstybinimas, planavimas naujų, privačių ar valdiškų investavimų, švietimo programos pakeitimas ir t. t. ir t. t. Tačiau Nenni žino, kad kapitalizmui nepaprastai išsivysčius, tos reformos yra būtinos jo paties sustvirtinimui ir tolimesniam klestėjimui. Gamyba per paskutinius metus yra taip smarkiai išsivysčiusi Italijoje, kad kitos sritys, kaip pav., žemės ūkio, kelių, švietimo, yra labai atsilikusios (Italija į metus tepasigamina 20,000 technikų, o paklausa yra dešimt kartų didesnė). Čia reformos ir jų koordinacija yra skubiai reikalinga.

Socialistai ilgus metus kovojo ir reikalavo tų reformų, dabar tik kyla klausimas: ar tos reformos nepatarnaus tik neo-kapitalizmui? Ar jos atneš darbi-

ninkų klasei gerbūvį? Ar jos padės vystyti darbininko intelektą ir jo politinį susipratimą? Nenni nuomone, dabar nebe tiek svarbu pati reforma, bet kas ją numato ir kuriam galutinam tikslui ji daroma. Socialistų kairysis sparnas, su Lelio Basso prieša-kyje, nenori dalyvauti valdžioje, sakydamas, kad tame atveju, socialistai bus priversti palaikyti krikščionių demokratų siūlomas reformas ir tuom pačiu dirbti neo-kapitalizmo santvarkos naudai. Svarbiausias Basso argumentas, jog socialistams dalyvaujant valdžioje, išnyktų opozicija ir krašte, faktinai teliktų viena partija, kaip tai jau yra įvykę JAV, Anglijoje, Vokietijoje, nes dvi vyraujančios tų valstybių partijos nustojo pagrindinių programos skirtumų ir tuo būdu demokratija, kaip valdymo forma, yra nebeegzistuojanti.

Pietro Nenni galvoja priešingai savo kairiajam sparnui. Jo noras ir tikslas yra bendradarbiauti su Fanfani. Jis tikisi, kad ilgainiui, dėka socialistų, krikščionių demokratų partijoje įvyks skilimas: tikrieji demokratų susijungs ar priartės prie socialistų, dešinieji prisiplaks prie monarchistų-fasistų. Jei socialistai atsisakytų dabar įeiti valdžion, tai krikščionys demokratų, valdydami kraštą vieni, turėtų griebtis labai griežtų žygių ir režimas greitai nukryptų į diktatūrą.

Fanfani pageidauja įjungti valdžion Nenni, socialistų parama jam reikalinga (Italijoje socialistai ir komunistai sudaro 40% visų balsuojančių). O antra vertus, krikšč. demokratų tikisi, kad įėję valdžion, socialistai nustos savo karin-gumo ir "atvės". Bet to, kaip matėme, bijo kairysis socialistų partijos sparnas.

Abi partijos ryžtasi rizikingam posūkiui. Kuri jų pasirodys stipresnė? Kuri laimės tą, tikriausiai, ilgą įėjimą? Abu lyderiai yra didelės politinės asmenybės, susipratę, pasiryžę kovoti dėl savo pažiūrų ir įsitikinimų. Jie abu puikiai numato visus savo būsimo bendradarbiavimo sunkumus ir pinkles. Kaip bebūtų, krikščionių demokratų kongreso nutarimas, bus priežastim lemiamų įvykių Italijos demokratijai ir, aišku, turės įtakos ir į kitus Europos kraštus.

ŠIANDIEN
IR RYTOJ

☆☆☆

KAS TOLIAU?

Niekad Prancūzija nebuvo tokioj pavojingoj padėty, kaip šio metu, kada ją gresia broližudiškas civilinis karas. Praeitą savaitę de Gaulle turėjo drąsos pasmerkti dešiniuosius OAS (slaptosios armijos organizacijos narius), kurie nenori Alžirui duoti nepriklausomybės ir teroru stengiasi paimti Prancūzijos valdžią į savo rankas.

De Gaulle nepasakė, kada bus pasirašyta Alžire taika, tik tvirtino, kad susitarimas įvyks greitai.

Tačiau nežinia, kaip tą susitarimą bus galima praktiškai įgyvendinti.

Pasirašyti taiką yra vienas dalykas, o ją įgyvendinti — kitas. Po tiek metų karo, Alžiro gyventojai tarpusavy susiskaldė į du blokus ir kiekviena pusė laukia taikos, kad galėtų atkeršyti kitai.

Arabų nacionalistai jau dabar ruošiasi teismams, kuriuos pradės organizuoti tiems savo tautiečiams, kurie kolobaravo su prancūzais ir nemokėjo sukilėliams duoklės.

Iš kitos pusės europiečiai, gimę ir užaugę Alžire, kurių seneliai čia įsikūrė, nenori lengvai trauktis. Todėl ir atsirado OAS (slaptosios armijos organizacija), užsibrėžusi ginti europiečių interesus Alžire.

Per trumpą laiką ši organizacija išsivystė į kraštutinius dešiniuosius, kurie siekia pučo keliu paimti Prancūzijos vyriausybę į savo rankas.

Jų planas esąs Alžirą padalinti į europietišką ir arabiską. Vieną milijoną europiečių sutraukiant į vakarinį pajūrį, o visą Alžirą ir rytinį pajūrį palikti arabams.

Alžiro karas suskaldė ir metropolijos prancūzus. Komunistai ir kiti kairieji elementai remia arabų reikalavimus, tuo tarpu katalikai ir liberalai palankia akimi žiūri į OAS.

Kaip pavyks de Gaulliui išmanevruoti, parodys artima ateitis. Prancūzijoje bijoma, kad jis nesuvaldintų Hindenburgų vaidmens...



Beveik pavyksta sutaisyti, kai štai kita išlenda...

JEI HITLERIS BŪTŲ LAIMĖJĘS KARĄ...

Londonas ir Paryžius nejudą...

Ar pasirašydami Austrijos mirties sprendimą Schuschniggas neturėjo kito pasirinkimo? Aišku, nes žiūrint į anglų ir prancūzų laikyseną dėl ankstyvesnės nacių veiklos, vargu ar jie būtų skubėję Austrijai į pagalbą, jei Hitleris būtų nutaręs ją užpulti. Bet pats Schuschniggas pripažino, kad priimant Hitlerio padiktuotas sąlygas, buvo padarytas galas Austrijos nepriklausomybei.

Atsisakę pasilikti pietums, Schuschniggas ir Schmidt išvyko į Salzbourgą, palydėti von Papeno iki sienos, kuris juos nurodė:

--Jūs matėte, koks Fuehreris gali būti! Bet kitą kartą, aš esu tikras, jis bus kitoks. Kartais jis būna tikrai malonus!

Schuschniggas grįžo į Vieną vasario 13 d. rytą ir tuoj pat nuvyko pas prezidentą Wilhelm Miklas, kuris buvo sunkaus galvojoimo, tikras kalmietis, ir šios krizės metu parodė daugiau drąsos už bet kurį kitą austrą. Jis sutiko su kai kuriomis nuolaidomis Hitleriui, kaip amnestuoti nacius, bet spyrėsi pastatyti dr. Seyss - Inquart policijos ir armijos priešakyje.

Tą patį vakarą Hitleris patvirtino gen. Keitelio įsakymą daryti karinį spaudimą į Austriją.

"Skleisti netikras naujienas, bet patikėtinas, apie pasirošimus pulti Austriją".

Pagaliau prieš vokiečių grąsinimą kariniai pulti Austriją, prezidentas Miklas nusileido. Vasario 16 d. Austrijos vyriausybė paskelbė visuotiną nacių amnestiją, įskaitant ir tuos, kurie buvo apkaltinti Dollfuso nužudymu. Buvo paskelbtas ir naujas vyriausybės sąstatas, kuriame Arthur Seyss - Inquart buvo paskirtas saugumo ministru. Kitą dieną šis išvyko į Berlyną pasimatyti su Hitleriu ir gauti iš jo įsakymų.

Seyss - Inquart, jaunas vėnietis, buvo inteligentiškas, bet nuo 1918 metų degė svajone pamatyti Austriją susijungiant su Vokietija. Naciai buvo fanatiški šalininkai šito Anschluso, todėl jis ir rodė jiems paramą. Tačiau jis niekad neįstojo į nacių partiją ir nedalyvavo jų brutaliose veiksmuose. Priešingai austrų naciams jis sudarė lyg gerbtiną išskabą, už kurios jie galėjo nebaudžiamai veikti.

Keisčiausia, kad Schuschniggas ir Miklas iki pat galo juo pasitikėjo. Vėliau pamaldingas Miklas, kaip ir Schuschniggas prisipažino, kad jie buvo apgauti Seyss-Inquarto pamaldumu, matydami jį lankant bažnyčią.

Vasario 20 d. Hitleris pasakė Reichstage laukią kalbą. Pradžioje pasakė, kad Austrijos vyriausybė suprato padėtį ir, išreiškęs norą glaudžiai bendradarbiauti su Austrija, Hitleris metė įspėjimą, kuris nebuvo išgirstas Londone, bet pilnai suprastas Prahoje ir Vienoje.

"Daugiau kaip 10 milijonų vokiečių gyvena dviejose valstybėse, kurios turi bendras sienas su mumis. Galingai valstybei yra nedovanotina matyti savo rasės brolius šalimais gyvenančius, kurie kenčia. Reicho pareiga yra ginti vokiečių tautą, kuri neturi galimybių savo priemonėmis anapus sienų ginti savo politinę ir dvasinę laisvę."

Kas reiškė, kad septyni milijonai austrų ir trys milijonai sudėtų vokiečių yra Trečiojo Reicho reikalas.

Schuschniggas nusiminęs kreipėsi į austrų darbininkus. Tačiau jis niekad neatstatė uždarytasias unijas, kurias 1934 m. Dollfussas buvo paleidęs. Austrija buvo valdoma krikščionių demokratų diktatūros, kuri favorizavo nacių veiklą, bet jei būtų buvusi sudaryta koalicinė demokratinė valdžia, būtų pristabdyti nacių išsišokimus, kurie tikrumoje sudarė tik nedidelę mažumą. Bet Schuschniggas nenorėjo keisti padėties. Jis buvo aklas, kaip ir daugumas Europoje, ir buvo sužavėtas autoritarine valdžia su vienos partijos parama.

Socialdemokratai pareiškė, kad jie pasirodė eiti vyriausy-

bei į pagalbą, kad apgintų Austrijos nepriklausomybę. Jie tik norėjo vieno, kad Schuschniggas duotų jiems tas pačias tei-

Dr. Schuschniggas kovo 10 d. vakare nuėjo miegoti ramus, įsitikinęs, kad plebiscitas bus jam palankus.



Naujasis Austrijos policijos viršininkas Seyss - Inquart tuoj nuskubėjo pas Hitlerį gauti įsakymų.

ses, kaip davė naciams -- laisvai skelbti savo idėjas. Schuschniggas sutiko, bet pervėlai ir ėmėsi beviltiškos priemonės, skelbdamas plebiscitą, ar austrai nori laisvos Austrijos, nepriklausomos, socialistinės, krikščioniškos ir suvienytos?

Savo kalboje kovo 9 d. Innsbrucke, Schuschniggas paskelbė, kad plebiscitas įvyks už keturių dienų. Sužinojęs šią naujieną, Hitleris pasiuto iš pykčio.

Kitą dieną Hitleris nutarė pradėti Austrijos okupaciją, kad sukliudžius plebiscitą, kuris turėjo įvykti sekmadienį. Reikėjo, kad vokiečių armija įžgiuotų šeštadienį. Generolai nesipriešino šiai agresijai. Vienas punktas jiems kėlė nerimo, kaip įvykdyti akciją tokio trumpu laiku. Pagal Jodl dienoraštį, 6:30 val. vakare buvo pasiūsta mobilizacijos įsakymas trims armijos ir aviacijos korpusams. Kitą dieną 2 val. ryto Hitleris paskelbė įsakymą Nr. 1. Buvo taip skubėta, kad užmiršo pasirašyti, ir parašą po įsakymu padėjo tik 1 val. po pietų.

Penktadienį, kovo 11 d. 5:30 val. ryto, Austrijos kancleris buvo pažadintas telefono skambučio. Austrų policijos viršininkas dr. Skubl jam pranešė, kad vokiečiai uždarė sieną Salzburge ir sustabdytas traukinių susiekimas tarp abiejų kraštų. Gauta žinių, kad vokiečiai koncentruoja savo kariuomenę pasienyje.

Schuschniggas 6:30 val. ryto išvyko į savo biurą. Bet pradžioje jis norėjo sustoti šv. Jurgino katedroje. Ten jis pasimeldė ir bailiai apsidairęs persižegnojo.

Biure dar buvo ramu ir Schuschniggas iššaukė vyriausybės narius. Tik vienas Seyss - Inquart nepasirodė. Jis laukė pranešimo iš Berlyno dėl plebiscito. Hitleris reikalavo, kad jis būtų atšauktas, 10 val. ryto žinia buvo perduota Schuschniggui. Policijos viršininkas prisipažino, kad negalima pasitikėti policija, kuri po amnestijos, buvo papildyta naciais. Schuschniggas buvo tikras, kad armija ir pat-

(28)

riotinio fronto milicija priešinsis. Bet šiuo kritišku momentu jis nutarė Hitleriui nesipriešinti. 2 val. po pietų jis iškvietė Seyss - Inquartą ir pranešė jam, kad anuliuoja plebiscitą ir apie tai tuoj buvo painformuota Berlynas. Po to Hitleris ir Goeringas tik padidino savo reikalavimus ir per keletą valandų telefoninio pasikalbėjimo tarp Hitlerio ir Goeringo, tarp Berlyno ir Vienos, Austrijos likimas buvo išspręstas. Viso buvo užregistruota 27 telefoniniai pasikalbėjimai.

Kai pirmą kartą Seyss - Inquart pranešė Goeringui telefonu, kad plebiscitas anuliuotas, Goeringas atsakė, kad to neužtenka ir jis pašauksias, pasikalbėjęs su Hitleriu. Po 20 min. jis paskambino, reikalaujamas, kad Schuschniggas atsistatydintų ir kancleriu būtų paskirtas Seyss-Inquart per dvi valandas. Ir Goeringas reikalavo tuojau pat pasiųsti Hitleriui telegramą, jei sąlygos priimtos.

5:30 val. vakare Seyss-Inquart telefonu pranešė Goeringui, kad prezidentas sutiko su Schuschniggos atsistatydinimu. Jis pasiūlęs save kanclerio vietai, bet prezidentas norįs...

Goeringas: -- Prezidentas turi jums atiduoti kanclerio valdžią ir sutikti su tokia vyriausybės sąstata, koks bus sudarytas. Supratote, atsakymas jums turi būti žinomas iki 7:30 val. vakaro. Jei Miklas to dar nesuprato per keturias valandas, mes jį pamokysime per keturias minutes.

Bet prezidentas laikėsi. Austrijos naciai dabar šeiminkavo gatvėje ir kanclerio rūmuose. Nacių sukiršinta minia demonstravo mieste.

Schuschniggas nuskubėjo pas prezidentą, bandydamas perkalbėti, bet šis kietai laikėsi. Jis nesutiko nacių paskirti kancleriu.

Hitleris, pasak Papeno, dėl šio tokio Miklas užsispirimo siuto. Pagaliau jis vis dar negavo telegramos iš Seyss-Inquarto telegramos, prašančios, kad būtų atsiųsta vokiečių kariuomenė tvarkai palaikyti, kad būtų pateisinta Austrijos okupacija. Nebepakędamas toliau laukti, jis davė įsakymą invazijai kovo 11 d. 8 val. 45 vakare. Po trijų minučių Goeringas paskambino Keppleriui, savo agentui Vienoje.

"Klausykite gerai. Seyss

-Inquart turi mums išsiųsti tokio turinio telegramą: Laikinoji Austrijos vyriausybė, kuri po Schuschniggos atsistatydinimo, negalėdama krašte išlaikyti tvarką, prašo Vokietijos neatidėliojant pagelbėti atlikti šį uždavinį, kad būtų išvengta kraujo praliejimo. Tuo tikslu prašo Vokietijos vyriausybės, kaip galima greičiau atsiųsti į Austriją vokiečių kariuomenę."

Už valandos Keppler telefonavo į Berlyną: "Pasakykit feldmar-

šalui, kad Seyss-Inquart sutinka."

Kitą dieną nacių laikraštis Voelkscher Beobachter, pasirodęs su milžiniška antrašte "Vokiška Austrija išgelbėta iš chaoso" dėstė nepatikėtinas istorijas, Goebelo sufabrikuotas, apie riaušes, kurias komunistai Austrijoje sukėlė, apie mušius, susišaudymus, plėšimus.

Tą popietį Hitleris laukė netik Miklos atsakymo, bet taip pat Mussolinio, pas kurį buvo nusiuntęs specialų pasiuntinį princą Filypą Hess, painformuoti apie Austrijos užėmimą. Vakare Hess telefonu pranešė, kad Duce įvykius priėmė draugiškai ir siūnčia sveikindimus. Hitleris: -- Pasakykit Mussolinui, kad aš niekad neužmiršiu jo laikysenos.

Hess: -- Gerai.

Hitleris: -- Aš neužmiršiu niekad, niekad, kas neatsitiktų. Aš pasiruošęs su juo pasirašyti susitarimą, visai skirtingą.

Hess: -- Taip, aš pasakysiu.

Hitleris: -- Pasakykit jam,

kad aš iš visos širdies dėkoju, nes neišvaizduojat, kokio padėty būtumėm, jei jis būtų nesutikęs. Aš niekad to neužmiršiu, ką jis dėl manęs padarė. Jei jis bus reikalingas kokios pagalbos, jis gali būti tikras, kad aš jam būsiu ištikimas, kas neatsitiktų, net jei visas pasaulis prieš jį stotų.

Hess: -- Taip, mano Fuehreri.

*

Pirmasias savaites austrų nacių laikysena buvo pasibaisėtina, ko neteko matyti ir Vokietijoje. Tai buvo tikros sadizmo orgijos. Himmleris ir Heydrichas pirmąją savaitę po prijungimo, įrengė koncentracijos stovyklą Mauthausene. Per daug buvo komplikuota vežioti tūkstančius austrų į Vokietiją. Tai buvo viena didžiausių stovyklų nacių režimo metu, kurioje per 6 metus buvo lik-

viduota 35,318 asmenys.

Dr. Schuschniggas buvo suimtas. Pradžioje jis buvo laikomas savo namuose nuo kovo 12 iki gegužės 28 d., neleidžiant jam ramiai miegoti. Vėliau buvo perkeltas į Gestapo štabą Metropolio viešbutyje ir buvo laikomas uždarytas 17 mėnesių nedieliame, penktojo aukšto kambaryje. Ten jis turėjo valyti ne tik savo, bet ir SS išvietes ir pakelti didžiausią pažeminimą. Pasakui buvo perkeltas į Dachau kalėjimą.

Neiššaudami nė vieno šūvio, nesukeldami Anglijos, Prancūzijos ir Sovietų Sąjungos protesto ir įsikišimo, Hitleris prie Reicho prisijungė 7 milijonus žmonių ir pagerino savo strateginę padėtį būsimiems planams. Ne tik tai jo armija laikė Čekoslovakiją iš trijų pusių apsupusi, bet jis turėjo raktą į Europos pietryčius.

Kovo 14 d. Chamberlainas parlamente pasakė kalbą, sutikdamas su faktu, kad Austrija prijungta prie Vokietijos.

Hitleris įsitikino, kad Anglijos premjeras nenori panaudoti jėgos ir nebando koncentruoti kitas vakarų valstybes, kad pasipriešintų vokiečių ekspansijai. Kovo 17 d. Sovietų Sąjunga pasiūlė sušaukti konferenciją apsvarstyti priemones, kaip užkirsti kelią vokiečių agresijai. Chamberlainas kovo 24 d. atsakė, kad jis priešingas tokiai akcijai, nes tai tik pasunkintų padėtį, o tai nėra palanku Europos taikui.

Ir toje pačioje kalboje parlamente jis pasakė, kad Anglija neketinanti angažuotis eiti Čekoslovakijai į pagalbą, jei ši bus užpulta, nei palaikyti Prancūziją, kai ši turėsianti pildyti duotą pasižadėjimą.

Tokia Chamberlaino politika Hitleriui palengvino planus.

Jis buvo tikras, kad ir Prancūzija nepajudės. O Sovietų Sąjunga, pagal susitarimą su Čekoslovakija, jei Prancūzija Čekoslovakijai neduos pagalbos, nebuvo priversta eiti į pagalbą.

Tad nebuvo reikalo gaišti. Balandžio 21 d., vienuolikai dienų praslinkus po nacių plebiscito Austrijoje, Hitleris pašaukė gen. Keitelį aptarti sekančios agresijos planą.

Kitame numeryje: MUENCHE-NAS.



Pasiruoškite vienam gyvenimo puikiųjų mažųjų momentų -- momentui, kada jūs paragaujate Stroh's patį pirmąjį kartą ir pajuntate kaip gali būti švelnus ir gaivinantis alus. Šiandien, išbandykite Stroh's, Amerikos vienintelį ugnim virtą alų!

JUMS PATIKS

Stroh's
...YRA GERESNIS!

POPULIARIOMIS KAINOMIS VISUR

THE STROH BREWERY CO., DETROIT 26, MICH.

J.S.AUTO SERVICE



Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

5 1/4% MOKAME UŽ BONŲ TAUPMENAS

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS TAUPYTOJAMS



ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill. Tel.

JUOZAS F. GRIBASKAS,
sekretorius

Bishop 2-1397

DIRVA

- THE FIELD -

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguojas: Balys Gaidžiūnas ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, J. Čiuberkis, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Ačiū už talką, bet dar didesnės mums reikia

Šią savaitę Amerikos lietuvių gyvenime galima laikyti Lietuvos laisvės savaitę. Viena, kad lietuvių gyvenime dar nėra buvę tokio atsitikimo, kad Lietuvos Nepriklausomybės šventėje, esant pačiai Lietuvai okupuotai, Amerikos lietuvių delegacija priimtų pats JAV prezidentas. Antra, šią savaitę visose didžioje lietuvių kolonijose vyksta Nepriklausomybės šventės minėjimai. Valstijų gubernatoriai ir miestų merai išleidžia atitinkamas proklamacijas. Valstijų, senato ir atstovų rūmų nariai noriau dalyvauja tų minėjimų iškilmėse.

Trečia, mes patys pradėm surasti daugiau ryšių daėti iki tų, kurie šio krašto gyvenime vaidina vadovaujančius vaidmenis. Tai mums neabejotinai padeda, ir ateityje dar daugiau padės, jau beveik būriai mūsų švietėjų, pradėjusių įsistiprinti savose profesijose, aukštųjų mokyklų mokslo personale, mokslinių tyrimo įstaigose, biznyje ir kitur. (Sakysim, kai gubernatoriui ar senatoriui pasakai, kad Ohio valstijoje yra virš 60 organizuotų lietuvių gydytojų, maitai, kad jo akys į tave šviesiau žiūri).

Ir kai iki tų įtakingųjų pajėgi daėti, tada tikrai drąsiau paprašyti ir šiose tarptautinės politikos sujauktose sąlygose, kad Lietuvos laisvės byla nebūtų užmiršta, nenumarinta, bet nors gyva palaikoma.

Ir, pagaliau ketvirta, kad pati Amerikos žmonių masė pradeda geriau įsisąmoninti kas yra komunizmas. Komunistinis veržlumas pradeda minti pačių amerikiečių kojas, pradeda išbudinti iš snūduriavimo ir tuo praplėšia primerktas abejingumo akis.

Mus yra pasiekusios žinios, kad eilės valstijų, kur gyvena didesnis lietuvių skaičius, gubernatoriai ir miestų merai yra išleidę Lietuvos nepriklausomybės minėjimo proklamacijas. Tokios buvo išleistos Connecticut, Illinois, Maryland, Massachusetts, Michigan, New York, Ohio, Oregon, Pennsylvania, Wisconsin, North Dakota ir kitose valstijose.

Teigiamu reiškiniu tenka laikyti ir tai, kad Lietuvos nepriklausomybės šventė prisimenama ir tose valstijose, kur lietuvių skaičius mažas ir ten negalima padaryti jokio įtarimo, kad tai daroma rinkiminiais išskaičiavimais.

Už tai — už valstijų ir miestų merų proklamacijas, ypatingai už aukštųjų valstijų pareigūnų ir atstovų asmeninį dalyvavimą mūsų didžiojoje šventėje, mes neturime jų užmiršti ir laiku padėkoti laiškais. Neužtenka, kad tokią padėką parašytų organizacijos, kurios tokių pareiškimų ar asmeninio dalyvavimo yra prašusios. Ne. Reikia, kad ir tai reaguotų daugiau pavienių asmenų, kurie jiems duotų suprasti, kad mokam vertinti mus neužmiršusius ir tuo pačiu norim, kad ir ateityje nebūtume užmiršti.

Visi pripažįstame, kad sunkioje laisvės kovoje mums reikia daug ir ištikimų draugų. Taigi ir šioji laisvės savaitė, kada mes minime Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą, tegul taip pat praeina naujų draugų ieškojimu, jų įvertinimu ir net paprašymu, kad mums teikiama pagalba padidintų.

Šia proga, kada mes turim davinį teigti, kad esam neužmiršti, kad į mus atkreiptas dėmesys net ir paties JAV prezidento, mes taip pat neturime užmiršti, kad tarptautinė padėtis yra labai sunki, pavojinga ir laisvės kova neturinti jokių lengvėjimo davinų.

Tai neužmirštant, iš mūsų organizacijų, pavienių asmenų, o ypatingai tų, kurie aukščiau ir toliau šio krašto gyvenime pakilę ir prasimušę, daugiau ir reikalaujama. Ir kiekvieno gerai atlikta tautinė pareiga, ne tik šią savaitę, bet kiekvieną dieną ir kiekvieną proga, mums padės ne tik sunkioje kovoje išsilaikyti, bet pamažu ir į didįjį tikslą įsimešti.

B. G.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS



JAV Senatorius S. M. Young, Ohio valstijos gubernatorius M. DiSalle ir Lietuvos atstovai Washingtono J. Kajeckas po iškilmingosios dalies Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjime Clevelande su čiuilioniečiais.

Tautos naktis ne amžina ir priešaušrinės brėkštos spinduliai ima prasimušti...

Lietuvos atstovo J. Kajecko kalba Clevelande vasario 11 d.

Garbė ir didelis malonumas šia proga būti jūsų tarpe. Jaučiuosi iš sostinės į sostinę patekęs, nes Clevelando lietuvių vaidmuo reikšmingas mūsų išeivijos, tremtinių ir, taip pat Lietuvos istorijai.

Lietuviai čia pažangūs skaičiumi, darbais ir, deja, kapais. Kai Napoleonas per Lietuvą žygiavo, Clevelandas gyventojų skaitė mažiau negu Pilviškiai. Pirmo lenkmečio Lietuvoj metu, jų čia buvo dar mažiau, negu Jurbarko ir Vilkaviškio. Bet, imigracijos pasekoje, vien mūsų tautiečių dabar čia priskaitome bene daugiau, negu Kėdainiuose ar Vilkaviškyje kartu sudėjus.

Čia dar skaitlingi ir tie, kurie aukojosi, kad Vasario 16-tos Akta galėtume minėti ne tik Lietuvos gimtadienį, bet kad iškovota nepriklausomybė tauta galėtų didžiuotis, naudotis ir džiaugtis amžinai. Tat, prisipažinsiu, man kiek neįauku tokiai auditorijai kalbėti apie istoriją, kurioje esama pasišventėlių, kurie patys Lietuvos istoriją kūrė.

Clevelande iškalbingi ir kantai. Čia geraširdžių tautiečių dėka, prisiglaudę Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras ir pirmasis bei paskutinis Nepriklausomos Lietuvos Prezidentas, velionis Antanas Smetona. Velionį traukė noras gyventi, aukotis ir kovoti kol Lietuva vėl išvys tikrosios laisvės saulutę. Deja, likimas lėmė kitaip. Tebūnie lengva jam šios svetingos, tiek mūsų tautiečių priglaudusios šalies žemelė. Tebūnie ji lengva, kol jo palaikus priglauso jo širdžiai dar meilesnis laisvos nepriklausomos Lietuvos Gedimino miestas.

Aš jaučiuosi laimingas galėjęs šia proga, pagerbti to didelio lietuvių kapą. Aš jaučiuosi tuo atsilankymu pagerbęs visus amžinybės nukeliavusius nepriklausomybės Akto signatarus ir vergovę esančius, kuriuos mūsų pagalba pasiekti negali.

Tris dar signatarus turime gyvus laisvėje. Du jų turime šiame krašte ir abu ligonius. Ypatingai rimta sveikatos padėtis prof. M. Biržiškos. Visus juos pagarbiai šia proga prisimename, o ligonius lydi mūsų nuoširdi užuojauta ir greito pasveikimo linkėjimai.

Čia prisiglaudę ir akis užmerkę taip pat taurūs didelių nuopelnų patriotas, šviesios atminties gen. V. Nagevičius. Jam laisva nepriklausoma Lietuva buvo viskas. Tai buvo jo alfa ir omega. Jo palaikams irgi ne čia vieta, bet ten, kur buvo jo širdis, t. y. nežinomo kareivio paminklo, Lietuvos kryžių ir jo pamiltų rožių paunksmėje, Karo muziejaus sodynėje.

Vos prieš keletą savaičių čia amžinai užgeso ir buvęs Lietuvos Krašto apsaugos ministeris, ejęs vyriausio kariuomenės vado pareigas, seimo narys, pulk. K. Žukas. Čia jis spėjo pagaminti auktes karts ir vertingą įdėlį į mūsų netolimos praities istoriją: "Žvilgsnis į praeitį". Jis heroiskai kovojo už Lietuvą

ir mirė heroiskai.

Čia neperseniai supilta kapas ir mano kaimynui iš Zanavykijos lygumų ir dar artimesniam kaimynui iš Marijampolės, tauriajam Lietuvos reikalais besisilaujančiam velionui Juozui Liūdžiui. Jo tik pasirodžiusio knygoj skaitome dideliu tolerantišką šūkį Vasario 16-tąją užmiršti visa, kas mus skiria ir teprisiiminti kas mus riša. O mus visus riša mūsų deivė -- Lietuva.

Čia ir nenulinstamo laikraštiniuko, rašytojo ir pasišventėlio, K. S. Karpiaus ilgametė darbo dirva. Man labai malonu pastebėti, kad "Dirvą" redagavo ir mano artimas gimnaitis, velionis V. S. Jokubynas, Clevelandas didžiulis gali, kad to laikraščio dabartinis redaktorius B. Gaidžiūnas, buvęs kankinys už Lietuvą.

Kada ant Lietuvos nusileido naktis, čia gimė reikšmingas leidinys anglų kalba -- JAV-jų paskutinio ministerio Lietuvai, Owen Noremo, knyga: Timeless Lithuania. Čia gimė ir neseniai knygų rinkoje pasirodžiusi dideli vertinga Sibiro tremtinės, Barbaros Armonienės, knyga: Leave your tears in Moscow. Čia ir visų lietuvių numylėto čiuilionio Ansamblio buveinė ir L. Bendruomenės reikšmingas centras. O kultūrinį darželį, kaip Clevelande, kur panašų kitą išeivijos besuras.

Mano suminėta anaipol nepilnas gyvų ir mirusių tautiečių šiame mieste nuopelnų atvaizdavimas. Ta čionykščių lietuvių nuopelnų santraukėle aš tenorėjau bent kiek pateisinti ir pasididžiavimą pareikšti galįs šia proga būti su jumis.

Dar daugiau. Aš jaučiu pareigos ir didelio malonumo šiuo pirmu savo Clevelande atsilankymu viešai padėkoti užliauptų lūpų tautiečių vergovėje vardu už jūsų ilgų metų aukos gėles kenčiančiam Lietuvai.

Šiandien minimas Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktas turi pagrindinės istorinės reikšmės. Tuo aktu buvo išreikšta lietuvių tautos valia gyventi laisvu, nepriklausomu gyvenimu, sutvarkytu demokratiniais pagrindais t. y. gyventi vakarietiškojo, krikščioniškojo pasaulio valstybinio gyvenimo formomis. Tas aktas yra apsisprendimas už vakarietišką kultūrą bei civilizaciją ir žmogaus individualinę laisvę. Tuo aktu numatyta valstybės forma yra pagrįsta žmogaus ir piliečio teisių gerbimu. O teisės ir laisvės taip brangios žmogui vertybės, kad ekonominė gerovė, kolektyvizmas ar komunizmas jų niekad neatstoja, nes ne vien duona gyvena žmogus. Vaizdžiai tą tiesą atvaizdavo Patrick Henry garsiu posakiu: "Duokite man laisvę arba duokite mirtį." Daug mūsų tautiečių žuvo už tas vertybes.

Lietuvos nepriklausomybės aktas buvo vienbalsiai patvirtintas Steigiamojo seimo. Jį pripažino ir kitos valstybės, su sovietais imtinai.

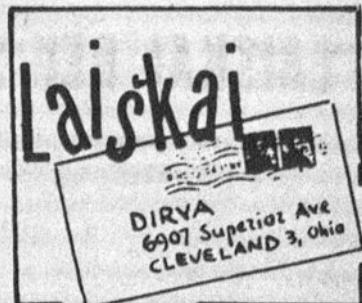
Kas liečia sovietus, jie iškilmingai pasižadėjo Lietuvos nepriklausomybę gerbti amžinai. Bet, komunistiniu žargonu sekanč, žodis amžinai gali reikšti keletą metų ar dargi tik keletą dienų. Jie smurtu pamynę lietuvių tautos valią ir laisvę. Jie užgnaužė mūsų taip gražiai pražydušį nepriklausomybės žiedą. Nežiūrint lietuvių tautos apsisprendimo, sovietai smurtu Lietuvą okupavo.

Tautų apsisprendimo klausimas ir jo įgyvendinimas yra tapęs aktualia tarptautine problema. Šios problemos J. Tautose išskelbimas suaktualino ir Lietuvos problemą. Diskusijų metu buvo išryškinta Sovietų Sąjungos hypokritiška laikysena, jos imperializmas ir jos praktikuojamas pavergtų tautų atžvilgiu kolonializmas. Čia ypatingai paminėtini prezidento Kennedy, ambasadoriaus Stevensonso ir Kanados ministerio pirmininko Diefenbaker pareiškimai.

Prezidentas Kennedy savo kalboje J. Tautose pabrėžė, kad, po pastarojo pasaulinio karo, tautų pavasario dvelkimo pasekoje, 42 valstybės užimė nepriklausomam gyvenimui ir arti bilijonas kolonizuotų tapo laisvais. Bet, jis pridūrė, kad kolonializmas esti ir tada, kai galingos valstybės eksploatuoja silpnas, kurios "nedavė su tikimo būti valdomom, nežiūrint jų kontinento, klasės ar spalvos". Jis taip pat pridūrė: "diskutuokime kolonializmo pilnumo -- ir pritaikykime laisvo pasirinkimo ir laisvų plebiscitų praktikos principus kiekvienoj pasaulio dalyje." Tat J. Tautų diskusijomis išryškinta ir sovietų praktikuotos masinės deportacijos ir balsavimas kojomis t. y. milijonų žmonių iš pavergtų kraštų bėgimas į laisvuosius vakarus su rizika gyvybei. Tuo pačiu kojomis balsuota prieš pavergėjus.

Minimų diskusijų metu Pabaltijo diplomatiniai atstovai įteikė J. T. nariams ilgus memorandumus, nušviečiantį jų kraštų pavergimo procesą. Mūsų kova už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą yra kartu kova ir už žmogaus pagrindines teises ir laisvės visur pasaulyje. Tat, neuostabu, kad šioje kovoje mums užjaučia ir mes turime draugų.

Didžiausias draugas, tai JAV. Jau beveik 22 metai, kai šio krašto vyriausybė pasmerkė ir tebesmerkia sovietų smurtą Pabaltijo valstybių atžvilgiu. Ji žino, kad sovietų okupacija tų kraštų žmonių ne laisvai pasirinkta, bet jiems primesta. Negimė dar tauta, kuri sava valia laisvę išmainytų į vergovę. Jau eilė metų, kai Valstybės departamentas Vasario 16-tos dienos proga paskelbia pareiškimą patvirtinantį tą šaunų JAV vyriausybės nusistatymą Lietuvos atžvilgiu. Ligi šiol šiųmetų pareiškimas mane dar nepasiekė, tai kiek peranksti, bet, aš galiu jus užtikrinti, kad jis šiomis dienomis, kaip ir kitais



MANAU, KAD PAAIŠKĖJO

P. Alšėnas prikiša man parašius neteisingai savo laiške Dirvoje, kad T. Ž. Idėjo sutrumpintą St. Santvaro laišką. Jis, kaip kultūros skyriaus tvarkytojas, nesutrumpinęs laišką, o tik panaudojęs ištraukėles.

Man buvo įdomu ne laiško sutrumpinimas ar ištraukėlės (juk laiškas St. Santvaro ne mano) bet iš kokių šaltinių tai paimita.

Tame pat T. Ž. Nr. ir skyriuje, kur tilpo St. Santvaro ištraukėlės, buvo išspausdinta tokiu pat dydžio straipsnis apie New Yorko plaukų šukuotoją, bet nurodyta, kad paimita iš "Daily News". Tik kažkodėl nenurodyta... kad St. Santvaro laiško mintys paimitos iš Dirvos?

Dėl šito aš ir rašiau Dirvai laišką, nes man, kaip skaitytojui, buvo neaišku kodėl nurodoma anglų spaudos šaltiniai, o nenurodoma lietuviškos.

St. Santvaras Dirvoje į mano klausimą pasisakė kaip turėtų elgtis spauda. Jam už tai tikrai dėkingas. Manau kad dabar ir P. Alšėnui aiškiau kaip ateityje reiktų daryti.

J. Cešėkas,
Toronto

VERTA PERSKAITYTI

Su dideliu malonumu perskaičiau Kęsto Reikalo straipsnį "Subjektyvios pastabos apie 1961 metų grožinės literatūros derlių" vėliausiame žurnalo "Margutis" numeryje (sausis 1962). Šio straipsnio pirmoje dalyje, liečiančioje poeziją įdomiai, gyvai, užtektinai teoriniai, bet ne sausi, net su sveiku humoru peržvelgiamos 1961 metais išleistos poezijos knygos: Bernardo Brazdžionio "Vidudienio Sodai", Alfonso Griciaus "pažadinti Slinkai", Stasio Lauciaus "Respublika", Jono Meko "Gėlių Kalbėjimas", Danutės Paškevičiūtės "Aš negaliu verti", Aleksandro Radžiaus "Paukščių Takas" ir Juzės Augustaitės -- Vaiždinienės "Ant Aukuro Laiptų". Straipsnis kiekvienam literatūros mėgėjui vertas pasiskaityti. Galbūt "Dirvos" redakcija, susitarus su "Margučiu", galėtų šį straipsnį perspausdinti ir "Dirvos" skylyse.

Ta pačia proga norėjusi pastebėti, kad "Margutis" vis plačiau ir plačiau tampa gyvu lietuviškojo kultūrinio gyvenimo veidrodžiu, vertu kiekvieno lietuvių dėmesio.

RAIMUNDAS MIEŽELIS,
Willow Springs, Ill.

metais, tikrai pasirodys. Taip pat jūs jau žinote apie Amerikos lietuvių numatomą didingą žygį į Baltuosius Rūmus. Ispėdamas jūsų norą, šia iškilminga proga pasinaudojęs, aš noriu jūsų ir savo vardu pareikšti gilią nuoširdią padėką Amerikos vyriausybei ir žmonėms už taip kilnią laikyseną ir taip didelį palankumą Lietuvos ir jos pavergtų žmonių atžvilgiu.

Mes dėkingi JAV senatoriams ir kongresmenams už Lietuvos skriaudos kasmetinį iškilmingą Kapitolyje, Lietuvos dienos proga. Ta proga dėkoju Ohio senatoriams bei kongresmenams, o šiemet ir čia dalyvaujančiam senatoriui Young.

Mes jaučiame taip pat didelį dėkingumą Ohio valstijos gubernatoriui Michael V. DiSalle, už šio sąvaitgalio nutraukimą, pas mus šia proga atsilankymą ir tuo pačiu Lietuvos ir skriaudžiamos lietuvių tautos pagerbimą.

Mūsų viltis Lietuvos prisikėlimu remiasi ir kitu pagrindu. Ji pasaulinės istorijos diktuoja aksioma. Istorija moko, kad tironų sostai visada ir visur pasaulyje sugrįžta. Lietuvos pavergėjų laukia ne kitoks likimas. Ranka, kuri divė et impera politiką ant kitų kailio praktikavo, dabar pati jos auka. Kremliaus valdovas didžiuojasi,

(Nukelta 4 psl.)

LAIŠKAI DĖL AUSTRALIJOS

JUOZAS J. BACHUNAS, Honolulu

Kaip girdėjau, daugelis, o gal ir visi, kurie bendradarbiauja spaudoje, džiaugiasi, kai sulaukia skaitytųjų atsiliepimų -- laiškų. Žinoma, labiausia džiaugiasi gerais, pagiriančiais laiškais, bet sakosi, nepyksta ir dėpikty, kritikuojančių laiškų. Džiaugiasi, jei redakcijos tokius skaitytųjų atsiliepimus paskelbia.

Kaip žinoma, gal dar dažniau laikraščiuose rašantieji susilaukia skaitytųjų laiškų ne tik redakcijoms, bet ir tiesiai jiems patiems. Tai sudaro jiems didelį atlyginimą -- "honorarą", tegu ir moralinį. Gerai ar blogai tokie pažįstami ar nepažįstami skaitytojai pasisako, bet rašantis matyti ir jaučia, kad jis nėra vienas su savo mintimis, ir kad jis nėra tik šukaujantis dykumose, bet yra ir daugiau tautiečių, kurie panašiomis mintimis sielojasi. Pritaria ar ne, išgiria ar išpeikia, bet -- sielojasi, rūpinasi, atsiliepia, reaguoja. O tai ir yra svarbiausia. Gaunu ir aš kartais skaitytųjų laiškų. Nežinau, ar jų kada

gauna Dirva, bet aš savo namų adresu gaunu. Ir ne visai retai, ypač jei kartais tenka pašneikti kokių aštresnių, skaudesnių ar mažiau "populiarių" reikalių.

Čia leisiu saupaskelbti ištraukas iš vieno neseniai gauto laiško, kuris man labai palankus ir stačiai į padanges iškelia, išgirdamas mano rašto darbus ir visokių pasakiškų nuopelnus. Norėčiau, kad visa tai būtų teisybė, bet, deja, esu jau nebejaunas ir gerai žinau, kaip žmogaus gražiausios svajonės žiauriai skiriasi nuo gyvenimo tikrovės.

Tas laiškas liečia mano rašinį apie Australijos lietuvių, kur informavau apie Adelaidės lietuvių statomus tautinius namus ir apie tai, kad ir mes, iš Amerikos, gal galėtume kuo prisidėti prie jų praplėtimo. Ir štai dar prieš Naujus metus gaunu vienos, man nepažįstamos Dirvos skaitytosios laiško, su šventiniais linkėjimais, kuris pradeda tokiais žodžiais:

"Mes nesame asmeniškai pažįstami, bet aš esu Jus kelis sykius mačiusi būvajant mūsų mieste. Gi Jūsų straipsniai spaudoje yra visi tokie paprasti ir nuoširdūs, bet pilni vaizgantiškų deimantių. Kiekvieną jų sumalomu paskaitau ir vis rengiuosi neprisirėngiu Jums padėkoti už juos... Nepaprastai man patiko Jūsų tėviškas pabarimas, kai aprašinėjote Chicago lietuvių parodą. Visam laikui man liks atmintyje ir Jūsų pasakymas: "Neplanuokit vaizių su šampanu, jei turit išteklį tik Coca Cola bonkai, žinoma, jei jūs sakykite ir rašytute tik gražius žodžius, tas nedarytų įspūdžio. Bet kai jūs paremiate ir savo dosnia ranka, vis palaimindamas kiekvieną naudingą darbą, tai visai kas kita..."

Na, kas katinui pakels uodegą, jeigu pats nepasikels? Tai, va, ir pasikėliau, labai dėl to išrausdamas, ir prašau mano kritikus už tai dar sykį dovanoti. Būčiau taip tuo laišku gal ir nesigyręs, bet tolesnė jo vieta mane sujudino ir paveikė. Skaitytoja rašo, kad ji atydžiai sekusi kadaise Dirvoje mano spausdintus įspūdžius iš kelionės pas Australijos ir N. Zelandijos lietuvių. Jai netgi atrodė, kad mano generolas ir aš toje kelionėje dalinome pinigus Australijos lietuviams namų statyboms bei kitokiems reikalais, neva prisidengdami įvairių organizacijų vardais, o iš tikrųjų tik per tas organizacijas patys iš savo kišenės aukojome.

Tai, rašo toliau "...šandien perskaičiau Dirvoje Jūsų rašinį "Australijos lietuvių gyvai veikla", kur Jūs aiškinate reikala padėti Adelaidės lietuviams įsi-

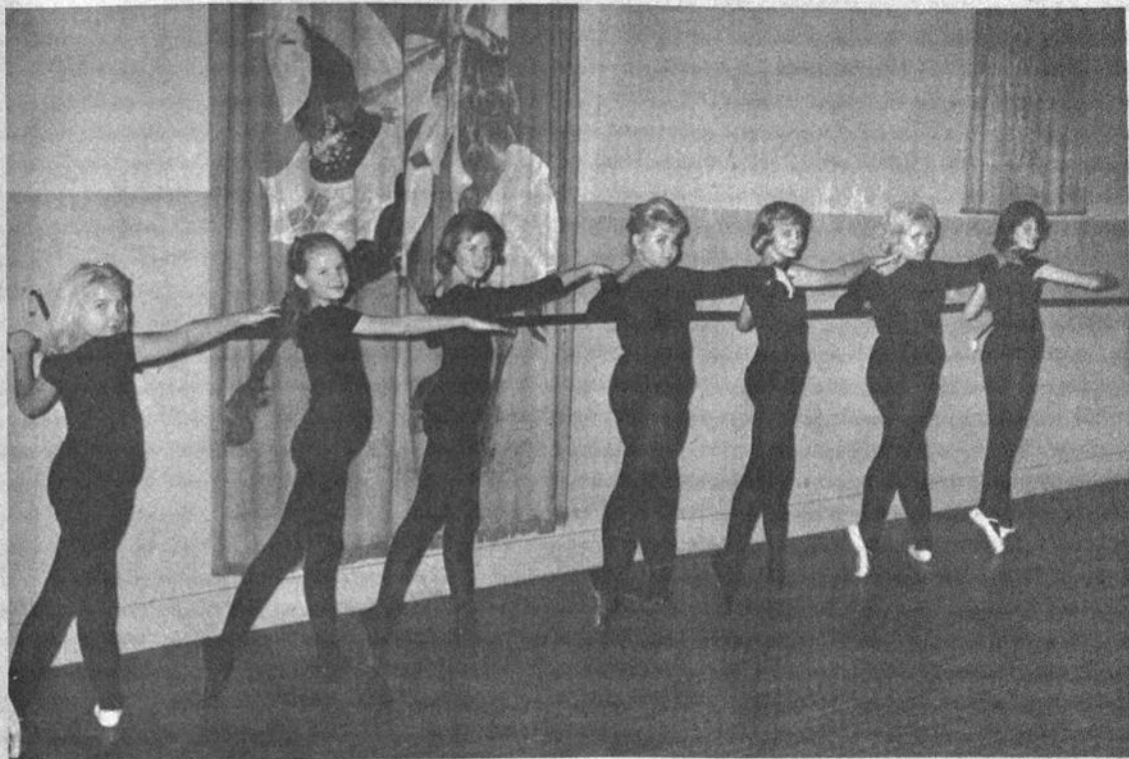
ruošti namo priestatą. Ak, galvojau, kad tų pinigų mes labai mažai turime, o Kalėdos čia pat, išlaidų daug. Bet vėl žinau, kad Jūs aukų sau neprašot, tik kitiems duodat, o jei šį kartą raginot ir visuomenę prisidėti, tai matyt, kad reikia ir tikslas bus vertingas. Taigi, reikėtų ir mums sukrapštyti nors truputėlį. Visai apkarpius savo šeimos kalėdinę samatą, siunčiu su šiuo laišku penkinę. Perduokite ją Australijos lietuviams, kaip gerasis Kalėdų senelis. Gaila, kad tokia mažą sumą, bet gal ji padaugės tūkstanteriopai, nes atiduodame iš visos širdies. O mes nepriklausom daug uždirbančiųjų grupė..."

Už tuos paskutinius sakinius, gerbiamoji Dirvos skaitytoja, aš esu Jums labiausiai dėkingas. Tai man buvo vienas iš pačių maloniausių kalėdinių pasveikinimų. Ne už tuos pagyrimus, kuriems aš esu jau kiek atšalusio kraujo ir stengius savęs neklaidinti komplimentais, bet už tą Jūsų gerą jausmą ir tokį nuoširdų aukojimąsi kitų brolių lietuvių reikalams. Jūsų laiškas man per visas šventes šildė ir kėlė nuotaiką. Daug kartų pergalvojau ir pagaliau ryžausi tuo galvojamu pasidalinti viešai su kitais.

O kodėl tokių, kaip Jūs, negalėtų atsirasti tūkstantis? Daugybėje Amerikos miestų -- New Yorke, Bostone, Washington, Waterburyje, Rochester, Clevelande, Chicagoje, Detroit, Los Angeles, Pittsburge ir eilėje kitų miestų. Kodėl tiek negalėtų atsirasti, tegu ir vienoje Chicagoje? Argi Amerikoje tik tūkstantis turėtų gerų, idealistų, lietuviškų šeimų? Penkinę, mažiau ar daugiau paaukodamos, tos šeimos daug nepajustų, pavargėliais neišeitų. Bet jeigu tiek atsirastų, tai visi -- visokie lietuviški reikalai mums labai lengvai ir žymiai geriau spręstųsi.

Tarpe visų fondų -- tautinio, geležinio, milijoninio ir kitokių -- man pats gražiausias ir patikimiausias ėmė atrodyti tasai lietuviškos širdies fondas. Jam ne tik nereikia ilgai svarstomų statutų, komisijų, daugybės specialiųjų posėdžių ir diskusijų (kurie protingo minimumo, tiesą sakant, aš irgi neneigčiau), bet aukotoja laiško pabaigoje dar įsakmiai paprašė, kad aukotojų sąrašą laikraščiuose jos pavardė nebūtų skelbiama.

Australijos lietuvių reikalais per tą laiką dar gavau daugiau laiškų, laikraščių ir jų ištraukų. Viena kita mintimi mėginasi pasidalinti kitame straipsnyje.



JAUNUČIO PUODŽIŪNO, baletos studijos Hollywoodo lietuviškos mokinės pamokos metu. J. Puodžiūnas yra pasižymėjęs baletmeisteris amerikiečių tarpe ir nuoširdžiai dirba Los Angeles lietuvių kolonijoje, talkininkaudamas šeštadieninių mokyklai ir kitoms organizacijoms. Artimo ateityje jis planuoja duoti savo solo koncertą.

L. Kančausko nuotrauka

DĖL SV. KAZIMIERO KOLEGIJOS ROMOJE

Didžiai Gerbiamas Pone Redaktorai,

"Tėviškės Žiburiams" atsiskius išspausdinti mano paaiškinimąjį straipsnį "Dėl Šv. Kazimiero Kolegijos Romoje", maloniai prašyčiau jį paskelbti "Dirvoje" su priedašu, kuris "Tėv. Žiburiams" nebuvo pridėtas.

Su pagarba,
DR. J. GRINIUS

Trumpai atsiliepdami į mano "Dirvoj" (1961.X.2) išspausdintą straipsnį apie Šv. Kazimiero Kolegiją, "Tėv. Žiburiai" (1961.X.19) pripažįsta, kad straipsnyje yra kritiškų pastabų, vertų dėmesio, tik prikiša, kam tos mintys dėstomos viešai, nes jas derėję "pirma išskirti atsakinguose kolegijos sluoksniuose". Tai rimtas priekaištas, turint galvoj, kad mano straipsnis "Dirvoj" buvo pedagoginio pobūdžio ir pati kolegija yra auklėjimo ir mokymo įstaiga, kurią tegalima ir reikia reformuoti iš vidaus.

Kadangi Šv. Kazimiero Kolegija yra svarbi ir brangintina įstaiga, randu reikalinga paaiškinti, kodėl neprisiilaukia pagaiduojamos procedūros.

1. Šv. Kazimiero Kolegija yra vieša lietuvių įstaiga, kokios lietuvių tauta neturėjo net savo nepriklausomybės metais. Taigi ji -- istorinės svarbos įstaiga. Jos išlaikymui aukoms paskatinti ir studentams patraukti kolegijos administracija leidžia spausdinti ir iliustruoti lapelių, kuriuose iškeliami tos kolegijos svarba lietuviams. Taip pat nevienas pašalietis parašo apie kolegiją straipsnių, kuriuose pagiria kai kuriuos kolegijos reikšinius, o kai kuriuos tyčiom ar netyčiom nutyli, arba jų nepastebi. Šitaip susidaro vienašališkas klaidinantis vaizdas, kuris gal naudingas kolegijos vadovybei, bet nenaudingas pačiai kolegijai nė jos auklėtiniais.

2. Per dešimtį metų esu pats buvęs Šv. Kazimiero Kolegijoje ir nemažai apie ją esu girdėjęs iš Romos lietuvių, daugiausia kunigų ir buv. kolegijos auklėtinių, apie tos įstaigos kryptį ir jos silpnynes. Raginami pareikšti savo kritiką kolegijos vadovybei, arba kreiptis į aukštesnias instancijas, kunigai atsakydavo, kad Šv. Kazimiero Kolegijos vadovybė jų kritišką mintį dėl krypties žinanti, o kreiptis į aukštesnes instancijas esą nepatogu. Suprasdavau, kad kunigai nedrįsta išsilenkti iš įprastos disciplinos, kad nepatirtų administracinių nemalonumų, nes kolegijos rektorius (arba prezidentas) turi galių Konsistorinėje Kongregacijoje, nuo kurios pareina kunigų pabėgėlių skirstymas pareigoms.

3. Iš pasikalbėjimų su kunigais buvo žinoma, kad Šv. Kazimiero Kolegijos vadovybės nariai nedaug ką reiškia, išskyrus rektorius, kuris savo galutinį žodį taria visais pedagoginiais ir ūkiškais klausimais. Bet antra vertus, taip pat buvo žinoma, kad rektoriaus prel. dr. L. Tulabos prigimtis nepalanki kritikai ir nurodymams iš šalies. Kad jis moka diplomatiškai kalbėti, tai visi žino. Privačiuose

pokalbiuose su pasauliečiais jis -- malonus džentelmenas, kalba juokaudamas, bet savo argumentacijoj mėgsta vartoti "Motinos Bažnyčios" terminą, tartum jo nuomonė būtų neklaidinga. Jam žinomos ir tos kolegijos opos, dėl kurių jautresnieji kunigai ne nuo šiandien jaudinasi. Bet užuot tas opas gydęs, jis dar labiau jas gilina (tai, tarp kitko, liudija nesenais viešbučio įsigijimas). Todėl ūkiniai reikalai tapo išpūsti iki tokio laipsnio, kad vilos ūky dirbą kunigai prilygsta beveik kunigo karikatūroms. Reprerentacinė veikla išvystyta taip, kad ji galėtų tikt kokiai pavyzdinei ūkio mokyklai, bet ne kunigų auklėjimo ir mokymo (dvasinės kultūros) įstaigai, kokia yra Šv. Kazimiero Kolegija.

Nereikia būti joku pedagogu suprasti, kad šitokia žaltinė kolegijos veikla, plačiai reklamuojama laikraščiuose, turi neigiamos įtakos auklėjamiems studentams, jau nekalbant apie tai, kad jos vadovams ji nebepalieka laiko esminiams kolegijos uždaviniais. Todėl vienas atsiliepusių į mano straipsnį apie Šv. Kazimiero Kolegiją rašo: "Turint mintyje, kad kolegijai vadovauja tie patys asmenys, kurie padėjo ją sukurti, galima daryti išvadą, jog tai buvo geri organizatoriai, ūkinių reikalų tvarkytojai, bet blogi auklėtojai ir švietėjai". Šitaip rašo asmuo, kuris Šv. Kazimiero Kolegiją geriau už mane pažįsta, nes turėjo progos jos darbą stebėti vietoj.

4. Be abejo, būtų buvę geriau, jei Šv. Kazimiero Kolegijos vadovybė būtų paklausiusi jai daromų priekaištų dėl iškreipimo kolegijos paskirties, arba kunigai patys būtų parašę spaudai, jei privati kritika nebegelbsti. Bet šiandien nesigailiu, kad aną straipsnį išspausdinau laikraštyje. Visi atsiliepimai, kurie mane pasiekė dėl ano straipsnio žodžių ir raštu, teigia, kad faktai ir mintys apie kolegiją yra teisingi. Tik kai kas sako, kad straipsnis "Dirvoj" buvęs peršvelnus, nes Šv. Kazimiero Kolegijos padėtis esą rimtesnė, negu galima susidaryti įspūdį iš ano straipsnio. Vienas iš atsiliepusių dar šitaip rašo:

"Jūsų pagrindinį rūpestį būtų galima išreikšti, panaudojant vieną istorinę lygiagrečią, būtent, Petrapilio dvasinės akademijos reikšmę mūsų tautiniam atgimime. Romos kolegija turi geresnes sąlygas dviem svarbiais požiūriais. Ji yra pačioje krikščionybės širdyje, tai viena. Jos veikla nevaržoma kokių nors žalingų, kompromisų reikalaujančių, santykių su savo valią diktuojančia politine valdžia, kaip tai buvo carinėje Rusijoje ar galėtų vykti krašte, įvedus Gomulkos tipo režimą. Vien istoriškai žiūrint, kolegija, galėtų suvaidinti net didesnę vaidmenį, negu įsuvaidino Petrapilio dvas. akademija. Ir vis dėlto faktas, kad ji net iš tolo neprilygo, nors šešiolikis metų laikotarpis yra pakankamai ilgas."

Bet kas per tą laikotarpį padarė kolegijos personalo lietuvių krikščioniškai ir religinei

kultūrai? Kur tie teologiniai ir kitokie veikalai, kurie atsilieptų į aktualias lietuviams problemas, apie kurias negalima rašyti okupuotoj Lietuvoje? Kodėl netekiami į kolegijos personalą tie lietuvių kunigai, kurie, gyvendami toli nuo mokslinių ir religinių centrų, vis dėlto suranda paskatų, jėgų ir laiko parašyti knygų lietuviškai religinės kultūros klausimais?

Mes ir Šv. Kazimiero Kolegijos studentai žino, kad toj pačioj Romoj yra kunigų (R. Krasauskas, V. Mincevičius, P. Jautulis, J. Bičiūnas), kurie dirba kultūrinį -- mokslinį darbą. Bet ar Kolegijos vadovybė suteikia jiems kokios nors pagalbos, ar derina planingai jų darbą kokia nors kryptimi, jeigu tie asmenys kolegijos tiesioginiams uždaviniams netikėtų? Romoj daugiau kaip 10 metų mokslinį darbą dirba prof. dr. Z. Ivinskis, paskutinisys V. D. Universiteto Teologijos -- filosofijos fakulteto profesorius, turėjęs visas Lietuvos bažnytinės vyriausybės reikalingas aprobatas. Ar jis jau nebetinka nė Lietuvos istorijai dėstyti, kai kolegijos studentai neturi paskaitų universitete, bet turi sėdėti kolegijos viloj?

Kodėl kas semestras prof. dr. A. Maceinis paskaitos apie sovietinę ideologiją gali duoti naudoti ir džiaugsmo Freiburgo ir Muensterio universitetų studentams (jų tarpe kunigams ir klierikams), bet per 15 metų jo negalėjo nė karto turėti Šv. Kazimiero Kolegijos auklėtiniai? Ar dėlto, kad dr. A. Maceina vienas yra išspausdinęs daugiau knygų religinės filosofijos klausimais, negu visas Šv. Kazimiero Kolegijos vyresnysis personalas kartu?

Šituos klausimus sunku atsakyti kiekvienam lietuviui, kuris rimtai žiūri į Šv. Kazimiero Kolegiją ir jos tikslus. O vis dėlto negalima jų palikti negirdomis po 15 metų nuo to laiko, kai Šv. Kazimiero Kolegija tapo įsteigta.

DR. J. GRINIUS,
L. K. M. Akademijos
narys-mokslininkas

P. S. Papildomai informacijai galima pranešti, kad dr. kun. Jonas Aviža yra pasitraukęs iš Šv. Kazimiero Kolegijos vicerektoriaus pareigų, juse te galėjęs išbūti tik vienerius metus. Jo pasitraukimas nesietinas su mano straipsniu, išspausdintu apie Kolegiją "Dirvoje" 1961 m. spalio 2 d. Nors dr. kun. J. Aviža, atrodo, pasitraukė iš vicerektoriaus pareigų dėl Šv. Kazimiero Kolegijos trūkumų bei ydų, apie kurias rašiau minėtame straipsnyje "Dirvoj" ir paaiškinu dabar šiame, tačiau tas jo pasitraukimas tik atsitiktinai įvyko tuo pačiu laiku: man tada nebuvo žinomas dr. kun. J. Avižos apsisprendimas pasitraukti, o jam nebuvo žinoma, kad tuo laiku ruošiausi atskiru straipsniu papildyti "Dirvos" Nr. 100 paskelbtas informacijas apie Šv. Kazimiero Kolegiją.

Dr. J. Gr.

GERIAUSIA DOVANA
YRA R. SPALIO -
"ALMA MATER"

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE

APLANKYKITE

PARAMA

MIDWEST

2515 West 69 St.

MAISTO ir LIKERIŲ

KRAUTUVĖ

Marquette Parke

Telef. RE 7-1731

SAV. J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia gėrimus pirkite tikrai pigiai!

TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1. ASBACH URALT 5th. 4.79
 2. MARTEL 3 star Cognac 5th. 5.39
 3. WHITE HORSE
SCOTCH WHISKY 5th. 4.98
 4. MARTINI or
MANHATTAN KVORTA ... 5th. 2.98
 5. CANADIAN WHISKY
8 metų senumo 5th. 3.98
 6. DUJARDIN GERMAN
BRANDY 5th. 5.29
 7. LONDON DRY GIN
80 proof KVORTA 5th. 3.59
 8. KRON-BRANNVIN
AQUAVIT 5th. 3.98
 9. IMPORT. PRANC. LIKERIAI 5th. 2.98
 10. KIJFAFA vynas 5th. 1.75
 11. BORDEAUX pranc. vynai ... 5th. .98
- Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kainomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

Išgražinta Žemaitija

Pauliaus Augiaus kūrybos pomirtinės parodos proga

Bažnytėlės, tvoros, žaičiai, vežimai, kėdės, arkliai, žmonės, medžiai, vėliavos, saulės, trobos... Tyčia surašiau tiek daug ir taip netvarkingai. Bet tai ne

ANTANAS RŪKAS

deramas vietas, reikia didelio talento, kad tie objektai savo vietoje gyventų, reikia dar dides-

sios gilybe pasijustų namuose -- čia mano Žemaitija!

Išdailinta, išprausta, iššluota, iššukuota, išgražinta Žemaitija, nes dailininko meninio pasaulio koncepcija neapsakomai skaidri, nes gimtojo krašto meilė neaprepiamai didelė, o skaidroje ir meilėje dingsta purvynai, lopai, praktinę šiaudinių stogai, sulūžusios tvoros, nešluotos aslos, sulysusios pavasario karvės... Net nešukuoti Petro Kurmelio ūsų stagarai elegantiškai gražūs, net piemenės sijonas krin-ta dailiomis klostėmis.

Ir ką jau bekalbėti apie grakštumą Eglės bei jos seserų, rateliu skriejančių ant ežero kranto saulėlaidoje. O bažnytkaimio procesija su vėliavomis tokia romantiškai miela, kaip ir pati bažnytėlė, kaip medžiai, kaip varpinė ir kryžiai už jos, kad pačiam norisi išskirti aprėmintą pasaulį ir žingsniuoti drauge, traukiant, rodos, čia pat gar-siai skambančias giesmes.

Daug, labai daug yra pašauktųjų, bet išrinktųjų tiek vienas antras. Nutapyti paveikslą akvarelėmis ar aliejumi, išrėžti



Dail. P. Augiaus parodoje Chicagoje. Stovi šalia velionies P. Augiaus portreto našlė D. Augienė, dail. A. Valeška ir dail. T. Valius.

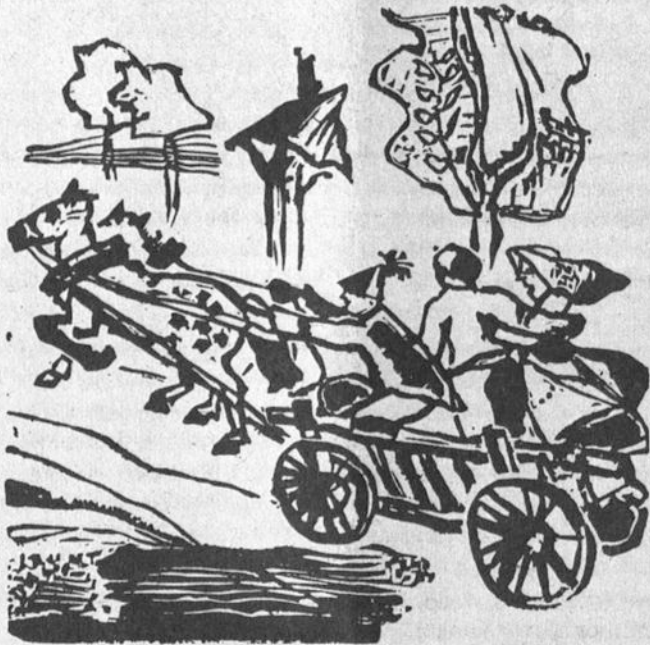
V. Noreikos nuotrauka



visa. Dar galėčiau rašyti: debesys, tiltai, ratai, gėlės, karvės, kryžiai, merginos, kolonos, stalai, šventoriai... Ir dar. Ir dar... Ir... Tačiau pakaks.

Tiesiog neaprepiama objektų daugybė. Reikia didelio mokėjimo, kad visus tuos daiktus, dalykus ir gyvius pastačius į jiems

nio talento, kad jie gyventų originaliai, niekada ir niekeno anksčiau neregėtame, nesvajotame, nežinotame meno pasaulyje. Ir reikia nepaprasto teisybės pajautimo, kad meno mylėtojas nuo šventųjų Kalvarijų ar Mąščio ežero, tarp daugybės didesnių ir mažesnių paveikslų, savo dva-



graviūrą medyje, linoleume ar metalė daug kas sugeba. Tai techniškai dailės pusė, kuri vieno didesnėmis, kito mažesnėmis pastangomis visuomet išmokstama. Šitokis sugebėjimas dar nepadovanoja pasauliui menininko, nes kūrybą gimdo ne teptukas, ne peilis, ne kaltas.

Kaip Biliūnas laimės žiburio ieškotojas, kaip Basanavičiaus užrašytos pasakos trys broliai, kurie išėjo atrasti gyvybės šaltinio, taip ir jaunas meninkas, kai bloškia save į kūrybos pa-

mui išmokslinti tapytojai, piešėjai, grafikai, skulptoriai. Tik tie, kuriuos Dievas apdovanojo (Galite šioje vietoje mane apšaukti archajišku), kurie originalų pasaulį nuo vaikystės nešiojosi savyje, sugrįžta iš ieškojimų kelionės laimėtojai.

Paulius Augius buvo Dievo apdovanotas. Visą jo meninių ieškojimų kelionę (Kaunas -- Pa-



žiau atskleisti, nes turtino techniškai sugebėjimą ir erudiciją. Dėl to žemaitiškojo užsispyrimo ir konservatyvizmo mes, tur būt, neturime nei vieno kito dailininko, kurio visa kūryba būtų tokia vientisa, tokia nesiblaškanti, tokia kompaktiška visų ilgų metų

ir tolimų distancijų amplitūdėje.

Kauno meno mokykla Paulių Augių atskleidė kaip menininką, o dveji metai studijų Paryžiuje jam suteikė forminių polėkių drąsą, ir klaidingą būtų manyti, kad tą užsispyrusį žemaitį dailininką Paryžius ir jo meno gyvenimas su savo ieškojimais, atradimais ir pralaimėjimais neveikė, nedarė jam įtakos. Paryžiaus mokyklai mes dėkingi, kad grafikas, savo kūrybai pasirinkdamas labai realistinius objektus, neapsiribojo buitinio vaizdavimo rėmais. Gi jo žemaitiškam būdui dėkingumas kitas -- kad dailininkas, gal ir žavėdamasis naujovėmis, neišsižadėjo savo pasaulio, gyvenančio žemaičių Kalvarijos kalnuose, Telšių ežero gelmėse, Sedos miškų tankumynuose.

Tuos miškus, gal jau iškirto. Gal kada nors išskris Mąščio ir Germanto ežerai. Gal kokie negerji milžinai nukas ar nupūs žemaitijos kalnus ir kalnelius. Pasikeis konkretus pasaulis, bet Pauliaus Augiaus sukurto gyvenimo, nes menas yra nemirtingas, kaip jau metų metų metais nemiršta pasaka, kurioje kalbama apie pieno ir kraujo putas.



ryžius -- Lietuva -- Europa -- Amerika) buvo etapai tam originaliam pasauliui atskleisti, išreikšti. Jo pomirtinėje grafikos darbų parodoje (Chicago Savings and Loan Association Art Gallery 3 m. vasario 3 -- kovo 4) atrastasis ir išreikštasis pasaulis skamba ir žavi originaliu, nepakartojamu grožiu.

Apie žemaičius sakoma, jog jie užsispyrę konservatoriai. Tur būt, teisybė, kuriai šiuo atveju mes esame dėkingi. Didelis, ramaus būdo, mielas ir šiltas bendrauti žemaitis Paulius Augius savo meninio pasaulio apybraižas surado labai anksti, dar Kauno meno mokykloje, ir užsispyrusiai liko joms ištikimas visą laiką. Gyvenimo ir ieškojimų kelionių etapai jam buvo tik pagalba tą atrastąjį pasaulį gra-



Parodos atidarymo iškilmų dalyviai. Sėdi iš dešinės: P. Augustinavičius, K. Augustas, D. Augienė, J. Pleirys, R. Augutė ir kt.

V. Noreikos nuotrauka

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVA

DIRVA

6907 Superior Ave.,
CLEVELAND 3, Ohio

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

- Susipažinti šešius numerius ☐
Už metus — \$10.00 ☐
Už 6 mėnesius — \$6.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame lankelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote sau ar kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)



• Edward Kennedy, jauniausias prezidento brolis, noris prasiimušti į JAV kongresą, šiuo metu lankosi Izraelyje. Atrodo, kad Izraelis tai tikrai galėtų būti patenkintas JAV politika ir teikiama žydams parama, bet ir ten žydai komunistai suorganizavo demonstraciją su plakatais: amerikiečiai keliaukit namo!

M O K A M E

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.



MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: YIrginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

SAKOMA, KAD NAPOLEONAS BUVĖS NUNUODYTAS...

1821 m. gegužės 5 d. Atlanto saloje Šv. Elenoje, gyvendamas išstrėmimo nuo 1815 m., po lemiančio mūšio prie Vaterloo, mirė Napoleonas Bonaparte, buvęs prancūzų imperatorius. Oficialiai jo mirties priežastimi buvo paskelbta skilvio vėžys, vienok diagnozų nustatyme dalyvavę gydytojai tuo nebuvo tikri. Istorikai ir medikai vis iš naujo tyrinėjo ir vis rasdavo kitokias mirties priežastis: vidurių su-trikimą, kepenų uždegimą, ma-liariją, reumatą, širdies silpnu-mą, įgimtą kraujų apytakos silp-numą, epilepsiją, tuberkulozą, sunkius hormonų trūkumus, kurie jį tukino, sifilį, blogus dan-tis, himarą...

Daugybė papildomų diagnozų vis didesnę įtarimą sukeldavo. Pats Napoleonas Šv. Elenos sa-loje pakartotinai tvirtino, kad jis bus nunuodytas. Šituo įtari-mu remdamies, du švedų mokslininkai, dr. Sten. Forshufvud ir dr. Anders Wassen iš Goeteborg, ėmėsi studijuoti plačią litera-tūrą apie Napoleono paskutinius metus. Jie nustatė, kad nunuo-dijimas arseniku, atitinka simp-tomus. Tai paaiškina, kodėl Na-poleono palaikai rasti nepa-rastai gerai konservuoti, kai 1840 m. buvo atidarytas jo karstas. Tada jiems kilo mintis jų įsi-tikrinimą patikrinti modernios technikos metodu. Taip jie drįso Napoleono plaukus pristatyti pa-tikrinimui prancūzų istorikui ir pastovios Napoleono parodos Šv. Elenos saloje organizatoriui Henry Lachuoque. Tai buvo plau-kai, kurie buvo nukirpti nuo Na-poleono po jo mirties. Tyrimai buvo praversti Glasgovo universi-tete, anglų teismo medicinos ins-titute.

Dr. Hamilton Smith vado-vaujant, pirmiausia buvo nustaty-tas plaukų svoris: 1,72 miligra-mai. Tada jie buvo uždaryti inde kartu su standartiniu arseniko mišiniu vienai dienai, tada tyri-mo reaktoriuje buvo paleista neutronų spinduliavimas (10-12 neutronų - cm 2). Spinduliavimu arsenikas pasidarė radioaktyvus, kas reiškė, jis pavirto spindu-liuojančiu izotopu. Tokiu būdu rasta, kad Napoleono plaukuose buvo 10,38 arseniko dalių iš mi-lijono, kada žmogaus plaukai nor-malaus arseniko kiekio turi tik 0,8 dalių iš milijono.

Tyrimo daviniai patvirtino, kad Napoleonas mirė arseniku nu-nuodytas. Tik daviniai neparodė, ar kursoriui mirtinas arse-niko kiekis buvo duotas iš karto, ar per ilgesnį laiką.

Kai 45 metų amžiaus Napoleo-nas laivu H. M. S. Northumber-land buvo nugabentas į Šv. Ele-nos salą, tada jis dar jautėsi gerai. Pradžioje jis gyveno ma-žoje būdelyje. Tik perkėlus jį į pastovią vietą Longwood, jo kentėjimai reikštingi. Kaip švedų mokslininkai anglų žurnale Nature 1961, 10, 14 rašė, Napoleo-nas skundėsi skausmais. Jo kojos tino ir atsiskėlė tarnauti. Pasiro-dė egzemos. Jis blogai miegojo. Galvos skausmai neleido jam dirbti -- atsiminimus rašant.

Pradžioje eidamas blogyn, vie-nok 1817 m. vasarą Napoleonas jautėsi geriau. Rugsėjo mėn. sekė nauja ataka. Spalio 1 d. jo gydytojas dr. O'Meara rado tinimą dešiniame šone. Spalio

11 d. Napoleonas pajuto širdies negalavimus. Jo apetitas buvo kritęs. Jo oda pagelto, atsi-rado vidurių skausmai, uždegi-mas burnoje. Jį krėtė drebu-lys. Rytai jį išpildavo prakai-tas. Jo liežuvis buvo apsvėlęs, jo pulsas mušė lėtai, neregul-iariai.

Laikui bėgant kaikurie tie simptomai dingę. Jo gydytojas dr. O'Meara 1818 m. viduryje buvo perkeltas kitur.

1818 m. gale Napoleonas jautė-si gerai. Jis toliau rašė savo atsiminimus ir pasirodė Longwood sode. Bet gruodžio ga-le jis vėl atkrito. Širdies pla-kimas, drugys, tinstančios, atsi-sakančios kojos, odos pageltona-vimas, skausmai viduriuose vėl jį prie lovos pririšo.

1819 m. naktį iš sausio 16 į 17 d. jo gyvybė buvo pavojuje. Daug kartų jis buvo nustojęs sąmonės. Buvo pakviestas nau-jas gydytojas dr. Stokoe. Bet Stokoe pranešimai nepatiko sa-los gubernatoriui Sir Hudson Kowe, taip tad ir šis gydytojas turėjo pasitraukti.

Kurį laiką Napoleonas buvo be gydytojo globos. Bet jis lai-kėsi ir atsigavo. Vėl jis pasi-darė aktyvus, pasirodė sode apie medelius besidarbuijas. Penkiolika mėnesių jis laikėsi pakenčiamoj sveikatoj, 1920 m. rugsėjo mėn. prasidėjo paskuti-nis skausmų periodas, kuris bai-gėsi mirtimi.

Naujas gydytojas dr. Antom-marchi pakartotinai registravo

galvos skausmus, bendrą nusil-pimą, šokinėjantį pulsą, šaltas lyg apmirusias kojas, apetito nu-stojimą, pageltusią odą, apsvė-lusį liežuvį, degantį troškulį. Jo ligonis mieliausiai sėdėdavo prie židinio, kojas šiltai į fla-nelinį maišą įsukęs.

1821 m. kovo 22 d., gavęs jam prirašytą vaistų davinį, Napoleo-nas sunkiai sugriuvo, tai reiškė antimonų apnuodijimo simptomą. Vienok jis dar 18-kai dienų pa-gėrėjo. Napoleonas pasistengė parašyti savo testamentą. 1821 m. balandžio 24 d. naktį vėl pasirodė antimonų apnuodijimo reiškiniai. Gegužės 3 d. popiet jis paėmė nenumatytą kiekį ko-lomelio (gyvojo sidabro chlori-do) viduriams išvalyti. Apie 23:30 val. tą dieną gydytojas pastebėjo kraujo žymes. Po 24 val. Napo-leonas mirė lovoje, 1821 m. ge-gužės 5 d.

Prilaukė dėmesį tų dviejų švedų teigimą, kad Napoleoną pribai-gė arseniko nuodai, gali-ma sakyti, jog Didysis Prancū-zas buvo nužudytas. Plaukų ana-lizės veda ta kryptimi. Kas buvo tie Napoleono žudytojai -- nepaaiškėjo. Išstremtas kor-sikietis vis paprėždavo, kad jis turi nujautimą, jog jo saugo-tojai angliai norį jį gyvą išlaiky-ti. Dr. Forshufvud vienok yra kitos nuomonės. Jis laiko tikriausiu, kad prancūzas belaisvis, kuris prie Napoleono visą laiką buvo, turėjo prisidėti prie jo nu-žudymo.

Esame seserys didelė kančia kenčiančių lietuvaikių

MELOS SESĖS,

Lietuvos laisvės laikais Vasa-rio 16-toji buvo laimės ir džiaugsmo šventė. Šiandieną gi tai liūdesio ir susimąstymo die-na. Mes liūdimės Lietuvai laisvę praradus, tačiau mes taip pat susimąstome ir prisimename savo pareigas tėvynei, kurią my-lėti savo žodžiu ir šūkiu esame pasižadę.

Kokios gi yra mūsų pareigos Lietuvai? Trumpai jas būtų ga-lima taip aptarti: tai savosios tautybės branginimas ir sąmo-ninga meilė savam kraštui.

Carlton J. H. Hayes tautybę apibūdina kaip grupę žmonių, ku-riuos jungia ta pati kalba, kurie sudaro atskirą ir savitą kultū-rinę bendruomenę ir brangina tas pačias istorines tradicijas.

Gimtosios žemės, arba "terra patria", meilė mes vadiname patri-otizmu, kuris šiandieną yra glaudžiai siejamas su tautišku-mu pasireiškimu. Patriotizmas tas pats autorius nusako kaip "nuolankumą, kurį iššaukia nuo širdi meilė savajam kraštui ir darbas jo dvasinei, intelektualinei ir fizinei gerovei. Nuoširdi tėvynės meilė įgaviniui mus iš-moko suprasti, jog mes savojo krašto nesame verti, nes nei vie-nas žmogus nėra vertas to, ką jis myli".

Fizinis atsiskyrimas dar nenu-traukia dvasinio ryšio ir neat-leidžia pareigos varžyti. Todėl ir iš savojo krašto išklydę, mes jam

savo lietuviška kilme neatšaukia-mai priklausome.

Tačiau, neužtenka vien tik pri-klausyti, reikia įrodyti, jog pri-klausai. Kad mes savo lietuviškos kilmės svarbą suprantame ir ją didžiuojame, galime, ir turime, įrodyti dviem būdais: priklausymu ir aktyviu daly-vavimu lietuviškoje veikloje ir Lietuvos vardo kėlimu kitataučių tarpe.

Besimokančiam jaunimui čia progų ir galimybių niekada nes-tigs. Jau vien savo, lietuviško vardo lydimu, atėjimu į kitatau-čių tarpą, mes atkreipiame jų dėmesį ir jų nuomonę apie mūsų kraštą, bent dalinai, remiasi ne vien mūsų žodžiais, bet ir mumis pačiomis.

Ar esame vertos savosios tė-vynės atstovės visur ir visada? Ar mokame suteikti žinių apie Lietuvą, jos istoriją, meną, li-teratūrą, muziką, tautodailę, apie mūsų kultūrinį gyvenimą išeivi-joje? Ar mokame branginti lie-tuvių kalbą, ar pažįstame jos grožį, ar visada ją savo tarpe vartojame?

Švęsdamos Vasario 16-tąją prisiminkime, kad esame duk-terys tos pačios tautos, dėl ku-rios vardo Sibirą tūkstančius išstrėmė. Neužmirškime, jog esa-me seserys keturių lietuvaikių, kurios, Sibiro taigos didžiausią skurdą vargdamos ir neišsakomą skausmą kęsdamos, parašė Si-biro Maldaknygę -- didingą maldą už Lietuvos laisvę ir kenčiantį lietuvi.

Mielos sesės, Vasario 16-tosios proga sveikiname jus po-eto Fausto Kiršos žodžiais:

"Tėvų tėvai per amžius dvasios įkvėpimais
Tėvynę atnešė lig šios šventos dienos
Ir dovaną paliko: visą žemės kraštą,
Ir testamentą: lig mirties kovok dėl jos".

LSS SKAUCIŲ SESERYS
TAUTINIO AUKLĖJIMO SKYRIUS

CHICAGOS PARENGIMŲ KALENDORIUS

VASARIO 17 D. Clevelando Dramos Studijos statomos Balio Sruogos "Uošvės" vaidinimas Jaunimo Centre. Rengia LFK Li-tuanica.

VASARIO 17 D. Varpininkų Fi-listerių Draugijos koncertas-ba-lius B. Pakšto salėje.

VASARIO 18 D. Tėvų Marijo-nų bendradarbių 10 skyriaus me-tinė vakarienė parapijos salėje, Bridgeporte.

VASARIO 18 D. Amerikos Lie-tuvių Tarybos rengiamas Lietu-vos Nepriklausomybės šventės minėjimas Marijos Aukšt. mo-kyklos salėje 2 va. p.p.

VASARIO 24 - 25 D. Vid. Va-karų sporto apygardos prieauglio klasių tinklinio ir stalo teniso pirmenybės.

VASARIO 25 D. JAV Lietuvių Bendruomenės Brighton Parko apylinkės ruošiamas Vasario 16 d. minėjimas parapijos salėje.

VASARIO 25 D. Šv. Kazimiero vienuolyno rėmėjų 50 m. suka-kties minėjimas Marijos gimnazi-jos salėje.

KOVO 3 - 4 D. Vid. Vakarų sporto apygardos vyrų tinklinio, moterų tinklinio ir krepšinio, moterų ir vyrų stalo teniso pir-menybės.

KOVO 3 d. Brighton Parko Mo-terų Draugijos Užgavėnių balius.

KOVO 4 D. Šv. Kryžiaus pa-rapijos Moterų Draugijos va-karas parapijos salėje.

KOVO 4 D. Tėvų Marijonų bendradarbių užgavėnės Mari-jonų salėje 3 val. p.p.

KOVO 4 D. Chicagos skautų Kaziuko mugė Jaunimo Centre.

KOVO 6 D. Lietuvos Vyčių sen-draugijų kuopos Užgavėnių blynų vakaras Vyčių salėje.

KOVO 10 D. Studentų ateitinin-kų seminaro paskaita "Įtaka šių dienų filosofijos į rytojaus žmo-gų, tuo pačiu jaunojo lietuvių galvosenos formavimą". Skaito Tėvas J. Kubilius, S. J.

Kovo 10 d. Valterio Banaičio, atvykusio iš Vokietijos, pranešimas 7 val. vak. Jaunimo Cen-tre. Rengia lietuviškų organiza-cijų komitetas.

KOVO 11 D. Tėvų Marijonų bendradarbių Cicero skyriaus parengimas parapijos salėje.

KOVO 17 D. Laiškų Lietuviams metinė šventė Jaunimo Centre.

KOVO 18 D. Tėvų Marijonų Marquette Parko bendradarbių skyriaus vakarienė parapijos sa-lėje.

KOVO 25 D. Šv. Pranciškaus Seserų Vienuolyno rėmėjų Chi-cagos apskritys 35 metų jubile-jinis vakaras Brighton Parko pa-rapijos salėje.

KOVO 25 D. Immigrant's Ser-vice League Lietuvių komiteto koncertas Jaunimo centre.

BALANDŽIO 1 D. Lietuviško-sios jūrų skautijos 40-ties metų sukakties minėjimas Jaunimo Namuose. Ruošia Tėvų Komite-tas.

BALANDŽIO 1, 7, 16 D.D. 1962 m. G. Verdi operos "Aida" pasta-tymai Marijos gimnazijos salėje.

BALANDŽIO 28 - 29 d. XII-jų šiaurės Amerikos lietuvių sportinių žaidynių krepšinio var-žybos.

BIRŽELIO 3. D. Vargoninkų Sąjungos 50 metų sukakties pro-ga ruošiamas "Mažoji dainų šventė" Marijos gimnazijos salėje.

BALANDŽIO 8 D. Tėvų Mari-jonų bendradarbių metinis sei-mas, Marijonų salėje.

BIRŽELIO 23 D. Chicagos Lie-tuvių Moterų Klubas Gintaro ba-lius South Shore Country klube.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SAJUNGOS RICHMOND HILL SKYRIAUS NARĖS MALONIAI KVIEČIA ATsilankyti į UŽGAVĖNIŲ VAKARĄ,

kuris įvyks

FESTIVAL RESTORANE ir BARE --

40 East 26th Street, New Yorke,

1962 METŲ VASARIO 24 DIENĄ,

7 val. vakaro.

Lietuviškos vaišės, šokiai ir kitos staig-menos, grojant RUTENIO orkestrui.

Įėjimas \$5.00; studentams \$2.50.

Skyriaus Valdyba

VAIKŲ ŽIEMOS ŠVENTĖ

Chicagoje neperseniausiai Montesori draugija vaikams su-ruošė nuotaikingą ir įspūdingą Žiemos šventę.

Žiemos šventė buvo jau šven-čiama pagoniškoje Lietuvoje, prieš atneštosios krikščionybės laikus, ir reiškė saulės grįžimo į žemę laiką. Tad ir Montesori draugija šalia kitų senų tradi-cijų atgaivinimo, prijungė ir Žie-mos šventę vietoj vėlesniais lai-kais paplitusios Kalėdų eglutės ruošimo vaikams.

Žiemos šventėje vaikučius ap-lankė ne šabloniškas Kalėdų Se-nis, bet senosios Lietuvos vaidi-la, lydimas piemenuko. Vaidilos rolę puikiai atliko dailininkas A-domas Varnas, kuriam tikrai ne-daug reikėjo pakeitimų, kad bū-tų visiškai Lietuvos vaidila. Vai-dila trumpai mažiesiems papa-sakojo apie vaidmenį, kurį Lie-tuvos gyvenime suvaidino vai-dilos. Vaikai po to išpildė trum-pą deklamacijų, dainų ir šokių programelę.

Ypač įdomu momentą sudarė sukeitimas dovanų davėjo ir ga-vėjų rolės. Šioje Žiemos šven-tėje ne vaidila dalino dovanas vaikams, bet vaikai įteikė vai-dilai savo darbėlių bei pinigines dovanas, kad jos būtų per BAL-Fą persiųstos mažiesiems lie-tuviukams Sibire. Taip vaikai pradeda suprasti, kad savo džiaugsmais ir gerybėmis rei-kia dalintis ir su kitais. Šven-tės prisiminimui visiems vai-kams buvo įteiktos trispalvės tautinės vėliavėlės, kurias jie galės pasistatyti savo kamba-riuose.

Žiemos šventėje nebuvo ir eg-lutės, bet salę puošė dail. J. Tričio paruošta didelė, spindu-liuojanti žemėn grįžusi saulė, žvaigždė ir prakartėlė tuo lyg ir

surišant pagoniškąją saulės grį-žimo šventę su krikščioniškosio-mis Kalėdomis (nors gal įman-tis pastangų grąžinti kai kuriuos gražius pagoniškosios Lietu-vos papročius ir atmetant sve-timųjų atneštuosius -- Kalėdų senį, eglutę -- būtų geriausia juos bandyti atstatyti, kaip ga-lima autentiškesnėse formose, nemaišant su kitomis, irgi sve-timųjų atneštomis tradicijomis, kad ir giliau įaugusiomis). Sa-lėje dekoratyvinė saulėtikrai su-teikė jaukią ir šiltą atmosfe-rą.

Montesori draugija savo veda-mais kursais tėvams, paskaito-mis, pramogomis vaikams ir ypač Vaikų Židinėliu, atlieka svarbų uždavinį padėdama tė-vams išauklėti vaikus pilnes-niais žmonėmis ir tvirtesniais lietuviais. Ypatingos reikšmės turi Vaikų Židinėlis, kuriame priešmokyklinio amžiaus vaikai auklėjami moksliniais pagrinda-is lietuviškoje dvasioje, Lie-tuviškosios nuotaikos skiepiji-mas neabejotinai juose turės ne-mažos įtakos ateityje. Tai yra tikrai naudingas, konkretus dar-bas, kurio reikėtų imtis daug platesniu mastu, kad tokioje lie-tuviškoje Chicagoje iš visų šim-tų mažųjų lietuviukų jo vaisiais galėtų naudotis ne vien tik tie keli vaikai kuriems suskaičiuoti nereikia nei dviejų rankų pirštų kurie dabar lanko veikiantį Vaikų Židinėlį.

Šio darbo išplėtimui rimtai rei-kėtų susirūpinti ne tik Montesori draugijai, padariusiai gražią pradžią, bet ir kitiems viene-tams, besirūpinantiems lietuvi-bės išlaikymu, kad jų pastan-gos neliuktų tik žodžiuose.

Z.M.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

Mes kepame visokius pyragus, lietu-višką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

LIETUVISKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKŠ-
CIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUPIAI. DESROS
IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAU-
NAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti

Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:

Name

No. Street City State

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10 000

UTILITY BILL PAYMENTS
MONEY ORDER CHECKS,
TRAVELERS CHEQUES

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.



Dalis publikos ir aukštieji svečiai, dalyvavę Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjime Clevelande. J. Garlos nuotrauka

CLEVELANDE ir apylinkėse

• **Ministeriui J. Kajeckui ir senatoriui S. M. Young pagerbti, Carter viešbutyje.** J. P. Mull-Muliolis, sekmadienį, vasario 11 d., surengė pietus, dalyvaujant keliolikai Clevelando lietuvių organizacijų atstovų. Su ministriu ir senatorium buvo progos pasidalinti rūpimais rūpesčiais.

J. P. Mull-Muliolis šiemet 23 kongresiniam rajone, demokratų sąrašė, kandidatuoja į JAV kongreso atstovus. Reikia manyti, kad lietuviai, gyveną tam rajone, jo kandidatūrą mielai parems.

• **A. L. Tautinės Sąjungos skyrius, drauge su neothuanais, minės Lietuvos Nepriklausomybės sukaktį sekmadienį, vasario 18 d.** Nasvyčių rezidencijoje — 10823 Magnolia Drive. Pradžią 4 val. po pietų. Kalbą tose iškilmėse pasakys Jonas Čiuberkis. Dainuos Nora Braziulienė. Jai akompanuos p. Plechavičienė. Neo-Lithuanų jaunimas sudarys dar dalį savo programos.

Į šią šventišką sueigą kviečiami lietuviai, kurie nori kartu su savo vienminčiais, gražiai praleisti vakarą. Po programos bus vaisės su mažu primokėjimu.

• **Rūta Gaidžiūnaitė** vasario 10-11 dienomis dalyvavo Central States Open stalo teniso turnyre, vykusiame Chicagoje, ir mergaičių bei woman novice grupėse laimėjo pirmas vietas. Šiam sezone tai jau ketvirtas toks laimėjimas. Apie R. Gaidžiūnaitės pastangas ir laimėjimus stalo teniso turnyruose gražų iliustruotą rašinį atspaudė Cleveland Press dienraštis.

• **Studentų Sąjungos Clevelando skyrius** šį penktadienį, vasario 16 d., Čiurlio nio ansamblio namuose rengia Robert J. Cullen — politinių mokslų ir istorijos



J. P. Mull-Muliolis, kuris šiemet 23 kongresiniame rajone demokratų sąrašė kandidatuoja į kongreso atstovus, sveikinas su JAV senatoriumi S. M. Young.

J. Garlos nuotrauka

profesoriaus paskaitą. Kalbės ateivių problemomis Amerikoje. Paskaiton pakviesti ir latviai studentai. Pradžią 7 val. vakaro.

• **Jūrų skautų kpt. Stp. Dariaus laivo vado pareigas sausio pradžioje perėmė j. vyr. sktn. Vl. Petukauskas** — 1234 East 89th St., telefon. 721-1435. Laivo adjutanto ir Narų valties vado pareigas eina valtin. Gintautas Sniečkus, tel. 681-1402. Jaunių — Bebrų valčiai vadovauja valtin. Henrikas Pikturna, tel. 481-7086.

Visais jūrų skautų reikalais prašoma kreiptis į laivo vadą arba jo talkininkus.

Martyno Jankaus jūrų budžių įgula vasario 4 d. turėjo metinę sueigą. Skaiflingai susirinkusiems jūrų budžiams j. vyr. sktn. V. Petukauskas paskaitė apyskaitinį pranešimą apie įgulos ir Kpt. Stp. Dariaus jūrų sk. laivo 1961 m. veiklą. Aptarti ateities sumanymai. Diskusijose dalyva-

vo visi sueigos dalyviai. Šiuo metu dėmesys sutelkiamas į Bebrų vienetą, kuriam sutiko vadovauti valtininkas H. Pikturna.

• **Jonas Kazlauskas** pajamų mokesčius (Income Tax) pildo Dirvos patalpose kiekvieną šeštadienį nuo 9 val. iki 1 val. po pietų arba pagal susitarimą telefonu RE 1-7222.



**Kas Dirvos neskaito
— daug nustoja!**

DETROIT

Šeštadieninė mokykla kviečia

Lituanistinės Mokyklos vyresniųjų skyrių mokiniai Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimą pagerbs vasario 17 d., 3 v. p. p. Ispanų namuose, mažojoje salėje.

Minėjimam kviečiami mokinių tėveliai ir visi kurie domisi šeštadieninės mokyklos darbu.

P.

Prisiminimai ir palikimai

Kuris iš Detroito lietuvių neprisimena ramaus būdo, tykų, nuoširdų, visiems prieinamą ir malonų a. a. Povilą Molį? Kuris iš lietuvių nepasinaudojo jo nuoširdžiu patarnavimu? Kuri organizacija nepajuto jo dosnumo?

Jo dideli nuopelnai lietuvių tautai, ypačiai Detroito lietuvių kolonijai, ilgai pasiliks visų atmintyse. Didžiulę brydę jis paliko lietuvių arimuose.

Deja, a. a. P. Molis nuo 1960 metų vasaros ilsisi Holy Sepulchre kapinėse ir retai kas beaplanko jo kapą, o gyvenimas verda, kunkuliuoja ir rieda Apvaizdos nustatyta vaga.

Palikus a. a. Molį ilsėtis Holy Sepulchre kapinėse, visiems kilo klausimas, kas rūpinsis tais šimtais apdraustųjų, kurie pas jį buvo apsidraudę savo namus, automobilius ir kitą turta? Iki šiol niekas nepatiekė pilnos informacijos. Pradėjau teirautis, tyrinėti, o tuos patyrimus ir noriu perduoti spaudos skaitytojams.

J. P. MULL- MULIOLIS

8 kamb. — \$9,600

Vienos šeimos, 4 mieg., graži virtuvė, kilimai, naujas garažas.

2 šeimų 7-5

Erdvus 7 kamb. butas, apačioj, 5 kamb. viršuj, gražus sklypas 40x175, geri garažai.

2 šeimų — \$13,500

Arti šv. Jurgio, po 5 kamb., gerai prižiūrėtas namas, radiatoriais šildomas.

2 šeimų — E. 45 St.

Po 5 kamb., moderni virtuvė ir nauja vonia apačioj, geras rūsys, 2 garažai, gerame stovyje, nebrangus.

4 mieg. — \$13,300

Didelis ir gerai prižiūrėtas namas, nauji kilimai, graži virtuvė, 2 nauji garažai.

2 šeimų — \$12,700

Po 5 kamb., moderni virtuvė apačioj, nėra garažo.

4 šeimų — \$22,900

6-6-4-4, pajamos \$263.00 per mėnesį.

4 šeimų mūrinis

6-6-6-6, individualus šildymas radiatoriais, 4 garažai, pajamos \$300.00 per mėnesį.

6 šeimų — \$29,300

Mūrinis, pajamos \$435.00 per mėnesį.

3 šeimų + krautuvė

3 butai 5-5-4, erdvi maisuotų parduotuvė ir 4 garažai, leidimas parduoti vyną ir alų, visi įrengimai. Viskas už \$16,500.

Mėsos krautuvė

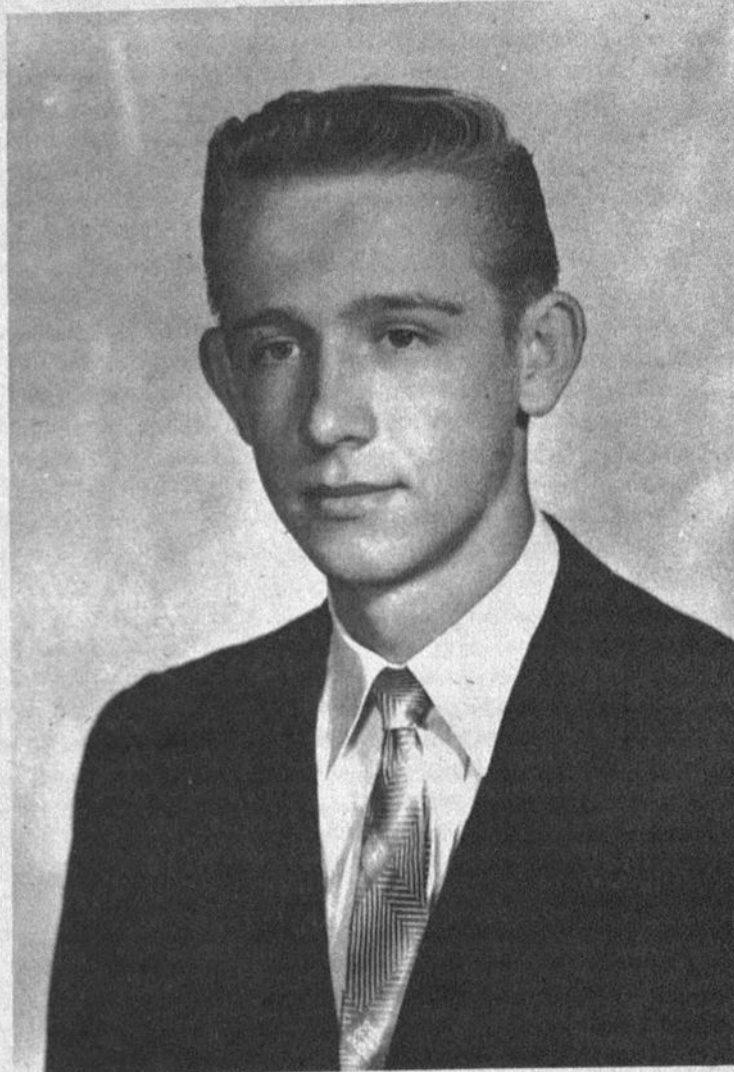
Gera klientūra, bendros pajamos virš \$1,600 per savaitę, visi įrengimai, įrankiai ir rūkykla.

Visi pirkėjai ir pardavėjai skambinkite

UL 1-6666

A. Dailidė

Lietuvis bendradarbis ir E. Clevelando skyriaus vedėjas.



VYTAUTAS ŠLAPELIS -- Korp. Neo Lithuania Clevelande pirmininkas. Vytautas gimė Lietuvoje, Kaune, 1940 metais liepos 28 d. Amerikon atvyko 1949 metais. Baigęs St. Joseph High, tęsia studijas John Carroll Universitete, pasirinkęs politinius mokslus. Jo mokslo pažangą liūdija įtraukimas į t. v. Dean's list, kurion įtraukiami tik vieni pažangiausių moksle studentai.

Istojes į Korp. Neo Lithuania, Vytautas neužilgo pasižymėjo savo prisimintų pareigų supratimu, korporacijos dvasia. Savo draugišku ir ramiu būdu jis patraukia kitus korporacijos narius, tat ne veltui jis jau antrai kadencijai išrenkamas korporacijos skyriaus Clevelande pirmininku.

Pasirodo, kad po P. Molio mirties visą draudimų agentūros darbą buvo perėmęs jo sūnus Julius. Kadangi Julius Molis turi valstybinę tarnybą ir jos atsisaikyti nenorėjo, o tarnauti įstaigoje ir vesti draudimo agentūrą buvo neįmanoma, tai jis prisijungė prie Showalter draudimo agentūros — Showalter Insurance Agency, kuriai vadovauja labai simpatiška ponis Roni Showalter. Ponia R. Showalter, lankiusi Detroito ir Michigano universitetus, draudimo srity turi 11 metų patyrimą. Ji atstovauja Zurich, Mariland Casualty, Celina Insurance Group, Jefferson Life, Prudential Life ir dar kelias draudimo kompanijas, kuriose viską galima apsidrausti.

Kad pilnai galėtų aptarnauti lietuvius, p. Showalter agentūros raštinės darbui pasikvietė Genovaitę Vilkiene, kuri, nors lietuviškas mokyklas lankiusi, kalba laisvai lietuviškai ir angliškai. Patyriau, kad p. Showalter yra labai pamėgusi lietuvių ir intensyviai mokosi lietuvių kalbos. Saku, kad ji esanti pasiryžusi už metų su savo tarnautoja p. Vilkiene ir kitais lietuviškas tik lietuviškai tekalbėti ir nepraleisti jokio lietuvių parengimo. Juk tai gera naujiena, ypač, kad p. Showalter yra labai dosni ir savo aukomis yra parėmusi jaunimo stovyklą Dainavą, Balfą, Amerikos Liet. Balso Radijo klubą ir k.

Nepaprastai charakteringa, kad kitos tautybės moteris ne tik a. a. Molio buv. klientus perėmė aptarnauti, bet nuoširdžiai rūpinasi lietuvių kalba ir kultūrine veikla ir ryžtasi užpildyti tą spragą, kuri susidarė jo netekus.

Showalter Insurance Agency adresas: 5524 Allen Road, Allen Park, Mich., tel. DU 2-4514. Įstaiga atidaryta nuo 9 iki 5. Prireikus galima skambinti į namus ir po darbo valandų VE 7-7315.

Nauja lietuvių įmonė

Labai malonu ir džiugu girdėti, kad lietuviai veržiasi į mokslus, išgyja pro-

fesijas ir tampa savistovūs. Štai nesenai Vacys Viskantas, kurį laiką valdęs benzino stotį, dabar atsiderė 12107 Livernois Ave. tarp Elhurst ir Fullerton automobilių taisymo įmonę (bumping and painting collision service) ir taiso visų rūšių auto mašinų sugadinimus, o savo tautiečiams daro ypatingas nuolaidas. Darbą atlieka greit ir rūpestingai. Prireikus skambinti tel. 834-4520.

K. Jurgutis

Pranešimas jaunimui

Vasario 4 d. pradėjo darbą mišrus Detroito jaunimo choras, kuriam vadovauja mokyto. St. Slizys, o chorą globoja Birutietės. Choras dabar turi virš 60 dainininkų.

Kadangi darbas ką tik pradėtas, todėl vasario mėn. 18 ir 25 dienomis bus primami nauji choristai repeticijų laiku, kurios vyksta kiekvieną sekmadienį nuo 12 iki 2 val. p. p. Hispanos Unidos mažojoje salėje, šalia Neringos krautuvės.

Mergaičių choras, kuris jau turėjo nemažai koncertų ir gerai užsirekomendavęs, ir toliau veiks kaip atskiras Mergaičių choras ir kaip mišrus Jaunimo choras. Dabar ruošiamasi pavasariniam koncertui Detroito, kuris bus gegužės 26 d.

Tėvų komitetas ir Birutietės prašo tėvus paraginti savo sūnus ir dukras į Jaunimo chorą ir išpareigojusius lankyti choro repeticijas.

Birutietės ir Tėvų Komitetas



Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

CIRKO LAIKAS

FEB. VAKARAIS (8:15 P. M.)

15th to 25th

Darbo dienomis

Feb. 15-19-20-21-22

\$3.00-2.50-2.00-1.50

Penktad. ir šeštadieniais

Feb. 16-17-23-24

\$3.50-3.00-2.50-2.00-1.50

RYTAIS (10:15 A. M.)

ŠEŠTADIENIAIS

February 17 and 24

\$2.50-2.00-1.50

DIENA (2:15 P. M.)

Weekdays—Feb. 20 and 21

\$2.00-1.50

Washington's B'day Feb. 22

\$3.00-2.50-2.00-1.50

Saturdays—Feb. 17 and 24

\$3.50-3.00-2.50-2.00-1.50

SEKMADIENIAIS

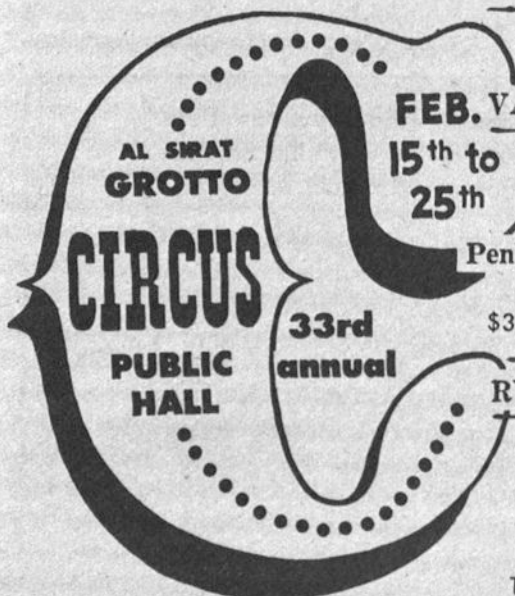
Benefit American Cancer Society

Feb. 18—1:30 and 5:30 P. M.

Feb. 25—2:15 P. M.

\$3.50-3.00-2.50-2.00-1.50

TICKETS AT RICHMAN'S AND PUBLIC HALL



KAS IR KUR?

• **Lietuviai Adelaidėje** — tokią knygą ruošiamasi išleisti Australijoje, praėjus dešimtmečiui nuo lietuvių įsikūrimo. Atskirus knygos skyrius rašo: Pulgis Andriušis, V. Radzevičius, Jonas Mockūnas, B. Nemeika ir kiti. Knyga būsianti gausiai iliustruota.

• **Amerikos Balso redaktoriaus inž. V. Labanauskas**, iš Washingtono, buvo atvykęs į Clevelandą užrašyti Lietuvos nepriklausomybės minėjimo iškilmių.

• **Vyr. Skautininkės pavaduotoja v. s. K. Kodatienė** sausio 25 d. su savo vyrų Kęstučiu atvyko iš Arizono į Californiją ir laikinai apsisitojo skautininkų Pažiūrų namuose — 1284 Live Oak Dr., Anaheim, Calif.

Sausio 28 d. rajono vado sktn. Vl. Pažiūros buvo supažindinta su Palangos tunto vadovėmis ir dalyvavo jų sueigoje: paskatindama darbe ir duodama įvairių tolimesnei veiklai patarimų. Vasario 3 d. dalyvavo skaučių-tų tėvų komiteto suruoštamame koncerte — pobūvyje, kur tėvų komiteto pirmininko A. Mažeikos buvo pristatyta visiems į pobūvį atsilankiusiems ir pasveikino Vyriausios skautininkės ir Skaučių Seserijos vardu. Vasario 4 d. dalyvavo Palangos tunto jūros skaučių

valties sueigoje kus skaitė ideologinį pašnekesį ir tarėsi sesėms rūpimais klausimais.

Viešnia Los Angeles apylinkėse dar pasiliks iki kovo mėn. vidurio ir turės progos užmegsti ryši ir su kitais vietos vadovais ir skautiškai pabendrauti bei pasitarti rūpimais klausimais. **M. R.**

BOSTON

Blynų vakaras

Bostono Liet. Mišrus Choras kovo 3 d., šeštadienį, 7 v. v., So. Bostono Liet. Piliečių didžiojo salė ruošia blynų vakarą.

Bus įdomi programa su dainomis ir humoru.

Šeimnininkės bus prikępusios skanių blynų ir veiks turtingas bufetas, šokiams gros geras orkestras. Visi Bostono ir apylinkių lietuviai maloniai kviečiami šiam gėvėnės išvakarių baliuje dalyvauti.

Lygionis su čempionais

Tarp klubinėse Bostono šachmatų pirmenybėse, So. Bostono lietuvių piliečių draugijos šachmatininkai, po trijų nelemtų pralaimėjimų prieš Harvardą, Sylvaniją ir Boylstoną, truputį atsitiesė, įveikdami Cambridge II ir sužaidė lygionis su Cambridge I.

Sumobilizavusi savo geriausią sąstatą, lietuvių ko-



Waterburio, Conn., Lietuvių Moterų klubas, gyvuojas nuo 1954 m., užsiimas kultūrine, socialine, lietuvių propagandos ir labdarybės veikla, daug yra padėjęs lietuviams Sibire, Lenkijoje ir Lietuvoje. Nuotraukoje iš kairės: žemai sėdi -- M. Pesienė, O. Tonkunienė, A. Brazauskienė, M. Taruškienė; sėdi -- A. Matienė, G. Valiulienė, J. Šlapkunienė, V. Laudinskienė, klubo svečias prof. Ig. Končius, K. Čampienė, J. Gaižutienė, J. Bajorinienė, S. Išlinskienė; stovi -- S. Kovalskienė, A. Matonienė, A. Valūnienė, A. Gylienė, O. Saulaitienė, M. Marūnienė, A. Žemaitaitienė, O. Kudirkienė, S. Vaitkienė, O. Lazdauskienė.

Pareiškimas lietuvių visuomenei

Kad užbaigus įvairius gandus ir atitaisius kai kurioje spaudoje paskelbtus netikslumus, Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomasis Komitetas ir Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba skelbia šį pareiškimą:

1. Amerikos lietuvių delegacija, kuri yra sudaryta Amerikos Lietuvių Tarybos ir JAV Lietuvių Bendruomenės bendru susitarimu, Prezidentas Kennedy priims Baltuose Rūmuose š. m. vasario 16 d., 12 val.
2. Delegacija sudaryta iš 20 asmenų.
3. Tokiu pat bendru susitarimu delegacijos pirmininku išrinktas Leonardas Šimutis, ALT pirmininkas.
4. Delegacijos atsilankymo tikslą pas prezidentą paryskins P. Grigaitis, ALT sekretorius.
5. Taip pat bendru susitarimu priimtas memorandumo tekstas Prezidentui, kurio santrauką perskaitys Valdas Adamkavičius, JAV Lietuvių Bendruomenės vicepirmininkas.
6. Delegacijos audiencija pas Prezidentą baigsis jos pirmininko padėka už duotą progą gyvu žodžiu išdėstyti Lietuvos Nepriklausomybės atsteigimo bylos reikalus, prašant visokeriopos paramos jai ginti.

manda vasario 1 d. laimėjo prieš Cambridge II, santykiu 3½-1½. Po tašką pelnijo Gediminas Šveikauskas, Algis Makaitis ir Kazys Merkis. Pustąskį pridėjo Leopoldas Šveikauskas.

Paskutinės rungtynės su Bostono meisteriais — Cambridge I vasario 9 d. buvo dramatiškos. Po trijų valandų žaidimo meisteriai vedė, turėdami 2½-½ (A. Makaitis krito prieš buv. Bostono meisterį Shefferį ir Aleksis Klinovas prieš Peizerį), vienok mūsų vyrams pavyko iškovoti lygias, kai K. Merkis nugalėjo Massachusettso naująjį meisterį G. Proll ir Leopoldas Šveikauskas — John Cheevers'a. Su meisteriais lygionis lietuvių sužaidė ir pirmame rate.

Gabus krepšininkas

Bostono dienraštis Globe, vasario 9 d. rytinėje ir popiečio laidose plačiai aprašinėjo B. C. High krepšinio komandos laimėjimus miesto lygos A kl. pirmenybėse, iškeldamas Gediminą Kuodį, kaip geriausią lygos žaidiką. Per 13 rungtynių (visos laimėtos B. C. High komandos (Kuodis pakrovė 156 tš. Kuodis gero ūgio ir sudėties jaunuolis (6-3, 175). Įdėta buvo Kuodžio nuotrauka iš rungtynių ir kita — su visa komanda.

Tas pats Globe prieš kelius metus aprašinėjo Gedimino Kuodžio žygius šachmatų žaidimuose. Būdamas 11 metų, jis žaidė lietuvių trečiojo komandoje, kuri 1955 — 1956 sezone laimėjo savo

klasę Bostono čempiono vardą, priešaky Boston College. 1957 m. Kuodis (12) su J. Hurvitz buvo Bostono B kl. šachmatų co-championai. 1958 m. 13-metis Gediminas Kuodis laimėjo Bostono B kl. šachmatų čempiono vardą. Dabar jis visa siela atsidadęs krepšiniui.

Pažymėjo K. Merkio laimėjimą

Sunday Globe, vasario 11 d. įdėjo K. Merkio laimėtą partiją prieš G. Proll (Massachusetts čempionas) iš gruodžio mėn. rungtynių Lietuviai-Cambridge I. Pabrėžta, kad "Kazys Merkis, who represented the U. S. so well in the World team championship (correspondence chess) has been representing his home club every bit as well in the Met league".



Kas Dirvos neskaito — daug nustoja!

CHICAGO

ŠAUKIAMAS DIRVOS BENDRADARBIŲ SUSIRINKIMAS

Chicagos ir jos apylinkėse gyvenančių Dirvos korespondentų, bendradarbių ir bičiulių pasitarimas šaukiamas 1962 m. vasario 25 d. (sekmadienį), Dubysos svetainėje, 2548 West 69th Street, Chicagoje. Pasitarimo pradžia 15 val. Pasitarimo pagrindinė tema: Lietuviškoji Chicaga Dirvoje ir Dirva Chicagoj!

Visos ir visi Dirvos bendradarbiai kviečiami pasitarime dalyvauti.

Valterio Banaičio pranešimas

Valteris Banaitis, Free Europe Miunchene, radijo tarnautojas, savo viešnagės JAV metu, Chicagoje lankysis ir padarys pranešimą kovo 10 d., šeštadienį, Jau-nimo Namuose, 5610 So. Claremont Ave. Pradžia 7 val. vak.

Kviečiama visa lietuviškoji visuomenė, o ypač jaunuo-menė, atsilankyti.

Mokesčių pareiškimų pildymas

Income Tax pareiškimus greitai ir tvarkingai užpildyti, savą talką siūlo visiems, dipl. teisininkas, ilgametis buvęs notaras, Mečys Šimkus, turįs savą real estate įstaigą, 4259 So. Maplewood Ave., Chicago 31, Ill., telef. CL 4-7450 arba YA 7-2046.



Po priesaikos, vėliavą bučiuoja naujai pakelta į senjores Giedrė Noakaitė. Giedrei užsidėjus korporacijos spalvas, visa Noakų šeima yra įsijungusi į neolituanių korporaciją ir aktyviai joje reiškiasi.



Vaidžiai iš Korp. Neo Lithuania šventės New Yorke. Iškilmingojo šventės posėdžio prezidiume, iš kairės sėdi: Irena Vakselytė, Eug. Noakas, kalbą sako Korp. Neo Lithuania New Yorke pirmininkas Algirdas Sperauskas, Giedrė Kumpikaitė, Milda Sperauskienė, Prie vėliavos matyti Virginija Sutkutė ir Tomas Sperauskas.

1962 M. VASARIO 17 D.,

7:30 val. vak.,

punktualiai,

Jaunimo Centro salėje,

Chicagoje, 5620 So. Claremont

BALIO SRUOGOS

3-jų veiksmų komedija

"UOŠVĖ"

Režisūra ir dekoracijos V. Matulionio

Vaidina Clevelando Vl. Braziulio vadovaujama Dramos Studija.

Bilietai iš anksto gaunami: Jaunimo Centre, J. Karvelio prekybos namuose ir "Marginiuose".

Rengia LFK Lituanica

Gerb. mūsų valdybos nariui

INŽ. BRONIUI GALINIUI

ir šeimai, jo motinai Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos (ALIAS- CENTRO VALDYBA

V. S. DR. VYTAUTUI K. ČEPUI, jo tėveliui Motiejui Čepui mirus Lietuvoje, reiškiamo brolišką užuojautą

Bostono jūrų skautų vietininkija

GERIAUSIA DOVANA YRA R. SPALIO — "ALMA MATER"